

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**KARAR VERME TARZLARININ ÖZ YETERLİLİK
VE KAYGI DÜZEYLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HANIM ACAR

İSTANBUL, 2021

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**KARAR VERME TARZLARININ ÖZ YETERLİLİK
VE KAYGI DÜZEYLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HANIM ACAR
(180131004)**

**Danışman
Prof. Dr. Haşim Ercan ÖZMEN**

İSTANBUL, 2021

[15/01/2021]

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

[Klinik Psikoloji] Dalı'nda [180131004] numaralı [Hanım ACAR] hazırladığı “Karar Verme Stratejilerinin Öz Yeterlilik ve Anksiyete Açısından İncelenmesi” konulu [Yüksek Lisans] tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, [15/01/2021] [Cuma] günü saat [13:01]’da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE/REDDİNE** karar verilmiştir.

Düzeltilme verilmesi halinde:

Adı geçen öğrencinin Tez Savunma Sınavı [.../.../20...] tarihinde, saat [...]:[...] da yapılacaktır.

Tez Adı Değişikliği Yapılması Halinde: Tez adının [Karar Verme Tarzlarının Öz Yeterlilik ve Kaygı Düzeyleri Açısından İncelenmesi] şeklinde değiştirilmesi uygundur.

Jüri Üyesi	Tarih	İmza
(Danışman) [Prof. Dr. H. Ercan ÖZMEN]	[15/ 01/2021]	[KABUL]
[Dr. Öğr. Üyesi Nevin KILIÇ]	[15/ 01/2020]	[KABUL]
[Prof. Dr. İbrahim BALCIOĞLU]	[15/ 01/2021]	[KABUL]

BEYAN/ ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Hanım ACAR

TEŞEKKÜR

Bu alıŐma sűrecinde her durumda bana yol gűsteren, karŐılaŐtıđım sorunları űzmemde yardımcı olan deđerli danıŐmanım Prof. Dr. HaŐım Ercan Őzmen'e sonsuz sayđı ve teŐekkűrlerimi sunarım. ÇalıŐmanın analiz sűrecinde benden kıymetli bilgilerini ve yardımını esirgemeyen Dr. Őđr. Őyesi Melek Astar'a sayđı ve teŐekkűrlerimi sunarım. Ayrıca Lisans ve Lisansűstű eđitimde kazandırdıkları bakıŐ açıları ve Őđrettikleri her Őey için bűtűn hocalarıma teŐekkűr ederim.

Bu tezin hazırlanma sűrecinde desteđini esirgemeyen, her koŐulda yanımda olan aileme ve çok sevdiđim arkadaŐlarıma teŐekkűrű bir borç bilirim. Sűre boyunca maddi ve manevi anlamda hep yanımda olan yol arkadaŐım ve meslektaŐım Psk. Serhat TANRIVERDİ'ye teŐekkűr ederim.

Hanım ACAR

KARAR VERME TARZLARININ ÖZ YETERLİLİK VE ANKSİYETE DÜZEYLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Hanım ACAR

ÖZET

Bu çalışmanın amacı karar vermenin anksiyete ve öz yeterlilik açısından incelenmesidir. Çalışmaya İstanbul ve Sakarya’da yaşayan 236’sı kadın, 179’u erkek olmak üzere 415 kişi katılmıştır. Katılımcılardan Kişisel Bilgi Formu, Melbourne Karar Verme Ölçeği (MKVÖ I-II), Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri, ve Genel Öz Yeterlilik Ölçeği’nin yer aldığı anket formları aracılığıyla veri toplanmıştır. Karar verme tarzlarının genel öz yeterlilik, durumluk ve sürekli kaygı düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığı Bağımsız Örnek t-Testleri ile incelenmiştir. Tüm örnekleme durumluk ve sürekli kaygı puanı yüksek olan bireylerin, Karar Vermede Öz Saygı ve Dikkatli karar verme alt boyut puanları daha yüksek bulunmuştur. Durumluk ve Sürekli Kaygı puanı düşük olan bireylerin ise Kaçınan, Erteleyici ve Panik alt boyutlarında daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir. Genel Öz Yeterlilik açısından karar verme alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Genel Öz Yeterlilik puanı yüksek olan bireylerin Kaçınan, Erteleyici ve Panik alt boyutlarında daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır. Genel Öz Yeterlilik puanı düşük olan bireylerin verdikleri karara daha fazla güvendikleri ve karar verirken daha dikkatli oldukları belirlenmiştir. Karar verme stillerinde bazı sosyo-demografik değişkenlere göre farklı sonuçlar elde edilmiştir. Analizden elde edilen sonuçlar literatürde bulunan diğer bulgularla beraber tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler; karar verme, genel öz yeterlilik, durumluk kaygı, sürekli kaygı

THE EXAMINATION OF DECISION-MAKING STRATEGIES IN TERMS OF SELF-EFFICACY AND ANXIETY

Hanim ACAR

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate decision-making behavior in relation with anxiety and self-efficacy. 415 people, consisting of 236 women and 179 men, living in Istanbul and Sakarya, participated in this study. Data was collected from the participants through a battery of questionnaires consisting of Personal Information Form, Melbourne Decision Making Scale (MDMS I-II), State-Trait Anxiety Inventory, and General Self-Efficacy Scale. The relationships between decision-making behavior, general self-efficacy, situational and trait anxiety we investigated using the Independent sample t-Test. As a result of the analysis, it was found that decision-making styles varied related with changes in General Self-Efficacy, State and Trait Anxiety. Individuals with higher state and trait anxiety scores had higher self-esteem in decision making and careful decision-making sub-dimensions. Individuals with low state and trait anxiety scores were found to have higher scores in Avoidant, Procrastination and Panic sub-dimensions. Significant differences were identified between the sub-dimensions of decision making and General Self-Efficacy. It was determined that individuals with high General Self-Efficacy scores got higher scores in avoidant, procrastination and panic sub-dimensions. Individuals with a low overall self-efficacy score tend to be more confident in their decisions and be more careful when making decisions. It was also found that decision making styles were related with certain sociodemographic variables. The results of the analysis have been discussed in the light of current literature.

Key words; decision making, general self-efficacy, state anxiety, trait anxiety

ÖNSÖZ

Karar vermek insan hayatında büyük yer tutar. Bireyler hayatın her aşamasında karar verilmesi gereken durumlarla karşı karşıya kalırlar. Karar verme süreçlerini etkileyen faktörlerin bilinmesi, iyi ve sağlıklı kararlar verilmesi açısından önem taşır. Bu çalışmada bireylerin öz yeterlilik ve kaygı düzeylerine göre kullandıkları karar verme stilleri incelenmiştir. Sosyodemografik değişkenlere göre karar verme stillerindeki farklılıklar belirlenmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarının karar verme süreçleri ve stilleri ile ilgili var olan literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Zamanlarını ayırarak çalışmaya katkı sağlayan tüm katılımcılara teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	vii
TABLO LİSTESİ	x
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	2
1. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	2
1.1. KARAR VERME	2
1.1.1. Karar Verme Kuramları	4
1.1.1.1. Beklenen Fayda Kuramı	4
1.1.1.2. Beklenti Kuramı.....	4
1.1.1.3. Çatışma Kuramı	5
1.1.2. Karar Verme Süreci	6
1.1.3. Karar Verme Stilleri	9
1.1.3.1. Stratejik Karar Verme	10
1.1.4. Karar Verme Sürecini Etkileyen Faktörler	11
1.1.4.1. Zaman Baskısı.....	11
1.1.4.2. Bilişsel Yanlılıklar	12
1.2. ÖZ YETERLİLİK.....	14
1.2.1. Öz Yeterliliğin Yönleri	16
1.2.2. Öz Yeterliliğin Kaynakları	17
1.2.2.1. Deneyimler.....	17
1.2.2.2. Dolaylı Yaşantılar	17
1.2.2.3. Sözel İkna	18
1.2.2.4. Fizyolojik ve Duygusal Durum.....	18
1.2.3. Öz Yeterliliği Besleyen Süreçler	19
1.2.3.1. Bilişsel Süreçler	19
1.2.3.2. Motivasyonel Süreçler	19
1.2.3.3. Duygusal Süreçler.....	19

1.2.3.4. Seçime Dayalı Süreçler.....	20
1.3. ANKSİYETE	20
1.3.1. Anksiyete Tepkileri	22
1.3.2. Durumsal Anksiyete	23
1.3.3. Sürekli Anksiyete.....	23
1.3.4. Anksiyete ve Öz Yeterlilik Arasındaki İlişki	23
1.3.5. Anksiyete ve Karar Verme Arasındaki İlişki	24
1.4. AMAÇ	24
İKİNCİ BÖLÜM.....	26
2. YÖNTEM.....	26
2.1. KATILIMCILAR.....	26
2.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	26
2.2.1. Kişisel Bilgi formu	26
2.2.2. Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri.....	26
2.2.3. Melbourne Karar Verme Ölçeği (MKVÖ I-II)	27
2.2.4. Genel Öz Yeterlilik Ölçeği	27
2.3. UYGULAMA	28
2.4. VERİLERİN ANALİZİ	28
2.5. SONUÇLAR.....	28
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	99
3. TARTIŞMA	99
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	109
KAYNAKÇA	112
ÖZGEÇMİŞ.....	121

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.Sosyo-Demografik Değişkenlerin Sayı ve Yüzde Dağılımları.....	29
Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Betimleyici İstatistikleri	29
Tablo 3. Araştırmada Kullanılan Ölçekler için İç Tutarlılık Katsayıları	30
Tablo 4. Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri, Genel Öz Yeterlilik ve MKVÖ I-II Alt Boyutları için Korelasyon Analizi	31
Tablo 5. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Tüm Örneklemde Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	32
Tablo 6. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Tüm Örneklemde Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	33
Tablo 7. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Tüm Örneklemde Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	35
Tablo 8. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Kadınlarda Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	36
Tablo 9. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Erkeklerde Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	38
Tablo 10. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Kadınlarda Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	39
Tablo 11. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Erkeklerde Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	41
Tablo 12. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Kadınlarda Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	42
Tablo 13. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Erkeklerde Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	44
Tablo 14. 18-23 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından için t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	45

Tablo 15. 24-34 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	47
Tablo 16. 35-75 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	48
Tablo 17. 18-23 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	50
Tablo 18. 24-34 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	51
Tablo 19. 35-75 Yaş Grubunda Melbourne Karar Verme Ölçeği Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Açısından Bağımsız Örnek t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	53
Tablo 20. 18-23 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	54
Tablo 21. 24-34 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	56
Tablo 22. 35-75 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	57
Tablo 23. Bekar Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	59
Tablo 24. Evli Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	60
Tablo 25. Bekar Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	62
Tablo 26. Evli Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	63
Tablo 27. Bekar Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından Farklı t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	65
Tablo 28. Evli Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	66

Tablo 29. Çalışan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	68
Tablo 30. Çalışmayan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	69
Tablo 31. Çalışan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	71
Tablo 32. Çalışmayan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	72
Tablo 33. Çalışan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	74
Tablo 34. Çalışmayan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	75
Tablo 35. Eğitim Düzeyi Lise ve Altı Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	77
Tablo 36. Eğitim Düzeyi Üniversite ve Üstü Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	78
Tablo 37. Eğitim Düzeyi Lise ve Altı Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	80
Tablo 38. Eğitim Düzeyi Üniversite ve Üstü Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	81
Tablo 39. Eğitim Düzeyi Lise ve Altı Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	83
Tablo 40. Eğitim Düzeyi Üniversite ve Üstü Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	84
Tablo 41. Ekonomik Durumu Kötü Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	86

Tablo 42. Ekonomik Durumu Orta Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	87
Tablo 43. Ekonomik Durumu İyi Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	88
Tablo 44. Ekonomik Durumu Kötü Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	90
Tablo 45. Ekonomik Durumu Orta Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	91
Tablo 46. Ekonomik Durumu İyi Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	93
Tablo 47. Ekonomik Durumu Kötü Olan MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	94
Tablo 48. Ekonomik Durumu Orta Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	96
Tablo 49. Ekonomik Durumu İyi Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	97

GİRİŞ

Hayat boyu karşılaştığımız olaylar, sorunlar karşısında olaylara yön verecek kararlar almamız gereken anlar olur. Bu kararları etkileyen birçok faktör olabilir bu durumda karar vermek güçleşebilir. Temel olarak karar vermek ihtimaller arasından seçim yapmak şeklinde açıklanmıştır (Smith ve Kosslyn, 2007). Basit olduğu düşünülen kararları vermek karmaşık bir hale gelebilir. Farklı insanların farklı zamanlarda benzer durumlar için bile aynı biçimde karar vermediği bilinmektedir. Çoğu insan karar verirken varolan davranışsal ipuçlarına dayanarak birçok strateji arasında geçişler yaparken bir kısmı ise aynı stratejiyi tüm karar süreçlerinde kullanır (Lee, Gluck ve Walsh, 2019).

Karar verme süreci evrenseldir; farklı kültüre ait bireyler gündelik hayatlarında problemlerle ve tercih yapmak durumunda kaldıkları fırsatlarla karşılaşır (Mann, Radford, Burnett, Ford, Bond, Leung, Nakamura, Vaughan ve Yang, 1998). Daha iyi ve etkili karar verebilmek insanların yaşam doyumları üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Bunu yapabilmenin en iyi yolu var olan seçenekler arasından en iyisini seçebilmekle sınırlı değildir. Karar verme süreci için bireyin becerilerini geliştirmesi, var olan alternatifler dışında farklı alternatifler oluşturabilmesine yardımcı olur (Siebert, Kunz ve Rolf, 2020).

Karar verme sürecine ilişkin bireyin edindiği deneyimlerin kaynağı, çevre ile kurulan doğrudan veya dolaylı iletişimden elde ettiği geri dönüşlerdir. Bireyin gelişimi boyunca önemli bir rol oynayan bu çevresel etkiler, bireyin karar verirken kullandığı stilleri ve bilişsel kısa yolları da etkiler (Nas, 2010). Kaygı ve Genel Öz Yeterlilik değişkenlerinin karar verme stilleri ile ilişkisini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen verilerin analizi yapılmış ve tartışma bölümünde karar verme ile ilgili yapılan diğer çalışmalarla benzerlik ve farklılıkları tartışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. KARAR VERME

Hayatta verilen çoğu karar seçim yapmayı gerektirir. Trafikte sarı ışığa yaklaşırken hızı arttırıp azaltacağına karar vermek ya da kanser tedavisinde ameliyat ile radyasyon terapisi arasında karar vermek gibi birçok durum ile karşılaşırız. Anlık yapılan sıradan seçimlerden önemli kararlara kadar; hayatımızda verdiğimiz kararların sonuçlarını nadiren kesin olarak biliriz. Çoğu zaman karar verirken sonuçlardan hangisinin gerçekleşmesini daha fazla arzuladığımızın yanında bu sonuçların ne derece gerçekleşebileceği ihtimalini de değerlendirmeliyiz (Fox ve See, 2003).

İlk karar verme teorileri, insanların belirlenmiş kalıp davranışlara ve tercihlere sahip olduğunu belirtmişlerdir. Bu teorilere göre bireyler akılcı davranan, kişisel olarak en yüksek faydayı amaçlayan ve rasyonelliğin belirli kurallarına uyan canlılardır (Plous, 1993). Tercih yapmak ve bu tercihlerin sonuçlarına ilişkin beklentilere sahip olmak karar vermenin kaynağıdır (March, 1991). İki seçenek arasında kaldığımızda zihnimize ne olduğu sorusu, karar vermeyi anlamaya çalışmanın temelidir. İki çelişen seçenek arasındaki tercihler, olumsuz duygulardan kaçınmaya ve pozitif olanları arttırmaya çalışırken kullanılan bir yöntem olarak ele alınabilir (Dell'orco, 2018).

Karar verme teorileri ilk olarak matematik ve ekonomi disiplinleri tarafından geliştirilmiştir. Ekonomide en yüksek faydanın elde edilmesi için verilmesi gereken karar üzerinde durulmuştur. Karar ile ilgili matematik alanında yapılan çalışmalar insan davranışını açıklamaya çalışma ve mantıklı karar vermenin formülünü araştırmaya odaklanmıştır Psikoloji alanında karar verme konusu çalışılırken davranışsal karar verme teorileri üzerine odaklanılmıştır. Davranışsal karar verme teorisi genel olarak rasyonellik hipoteziyle birlikte bu hipotezi test etmek için

kullanılan gereçleri de açıklamıştır. Bu teori insan davranışının hesaplanmasını ve açıklanmasını ister; özellikle karar verme üzerine odaklanır. Ancak ‘‘karar’’ın anlamı kesin sınırlara sahip olmadığı için teorinin uygulanabilirliği net olarak ifade edilemez (Lee, 1971).

Bilinçli olarak verilen kararlar ve otomatik olarak verilen kararlar arasında net bir ayırım yapılamadığı bildirilmiştir. Ancak kasıtlı olarak verilen kararlarda seçeneklerin artı ve eksileri tartılarak bir seçim yapılır. Bir karar verme sürecinin temel elemanları: seçenekler, inançlar ve sonuçlardır. Seçenekler, karar verilmesi gereken konu ile ilgili elde bulunan seçenekleri ya da stratejileri açıklar. İnançlar ise karar verme sürecinin içeriğiyle ilgilidir ve olası sonuçlar hakkında düşünceleri ifade eder. Sonuçlar, karar verdikten sonra elde edilen kazançlar ya da kayıplar olarak ele alınır. Alınacak kararın öneminden, kolay ya da zor oluşundan bağımsız her karar verme sürecinde dikkat edilen iki faktör vardır: karar veren kişi için seçeneklerin değeri ve olası sonuçlar (Smith ve Kosslyn, 2007).

Normatif ve betimleyici karar teorileri arasında sıklıkla ayırım yapılır. Normatif karar teorisi, içinde bulunulan durumda bireyin rasyonel tercihler yapması gerektiğini söyler. Betimleyici karar teorisi ise bireyin seçenekleri düşünerek ve yapması gerekenden bağımsız olarak tercihte bulunması gerektiğini söyler. Ancak bu ayırım pratikte belirginliğini yitirir çünkü genel rasyonellik teorisine göre insanlar vermeleri gereken kararı verirler böylece normatif veya betimleyici teoriler bir bütün haline getirilmiş olur (Lee, 1971). Klasik normatif karar modelinde belirsizlik durumunda, karar veren kişi olası her bir seçeneğin sonucunda beklenen faydayı o seçeneklerin meydana gelebilmesi ihtimaline göre değerlendirir (Fox ve See, 2003).

İnsanlar kişisel hedeflerini gerçekleştirmek için karar veriyorlarsa, önlerinde bulunan seçenekler arasından bu hedefleri gerçekleştirmeye yarayanı seçmelidirler. Ailesinin güvenliğini önemseyen bir kişi, yolcuların güvenliği için en uygun olan aracı tercih etmelidir. İnsanlar bir seçim yapmaları gerektiğinde fayda sağlayacak seçeneklerden çok nedensel ilişkili seçenekleri tercih ederler. Buna örnek olarak sigaranın yüksek oranda amfizem hastalığı ile ilişkili olduğunu bilinmesine rağmen, sigaranın amfizeme neden olduğunu düşünmeye başlayana kadar içmeye devam

edebilirler. Bu gibi önemli birçok karar ve etkinlik nedensel ilişkiden temel alır (Reid Hastie, 2015).

Kültürler arasında karar vermek farklılık göstermesine rağmen, temel olarak insani ihtiyaçların karşılanması, bireyin korunması, grubun hayatta kalmasının desteklenmesi ve toplum normlarının korunması olarak açıklanmıştır (Mann, 1998). Farklı karar tipleri, düşünme stillerini ve sonuç olarak ortaya çıkan kararlar arasındaki ilişkiyi etkiler. Olasılıksal muhakeme içeren kararlar normatif standartlara göre kolaylıkla verilebilir çünkü objektif kriterlere göre değerlendirilir. Ancak kişisel hedef ve motivasyonlara göre değerlendirilen kararlar almak daha zordur. Bu kararların doğruluğu öznel ve bireysel tutarlılık ilkeleri kullanılarak değerlendirilir (Philips, Fletcher, Marks ve Hine, 2016).

1.1.1. Karar Verme Kuramları

1.1.1.1. Beklenen Fayda Kuramı

Karar verme modellerinin birçoğunun temelini oluşturan bu modele göre, var olan seçeneklerin olası sonuçları değerlendirilir. En yüksek fayda sağlayan seçenek tercih edilir ancak beklenen fayda herkes için aynı değildir. Öznel fayda burada önemli bir etkidir, kişiden kişiye ve bir durumdan diğerine farklılık gösterebilir. Duygular bu modelde kararları etkileyen önemli faktörlerden biridir. Hedeflere ulaşmaya çalışmak, tercihleri bu yönde yapmak duygularla sıkı bir ilişki içindedir. Alınan kararlar sonucunda mutluluk, suçluluk, üzüntü gibi duygular deneyimlenebilir. Bireyler çoğunlukla sonuçların önemli olduğu ve düşünmek için yeterli zamana sahip olunan durumlarda mantıksal kararlar verme eğilimindedirler (Smith ve Kosslyn, 2007). Beklenen fayda teorisi risk davranışını açıklamak için geliştirilmiş bir modeldir. Risk bu modelde herhangi bir zarar veya kayıp anlamına gelmektedir (Fox ve See, 2003). Beklenen fayda kuramına göre, bir sonucun sağlayacağı fayda o sonucun meydana gelme olasılığına göre değişir. Bu kurama göre insanlar karar verirken rasyonel davranırlar (Kahneman ve Tversky, 1979).

1.1.1.2. Beklenti Kuramı

Beklenti teorisi, riskli ve belirsiz durumlarda karar vermeyi açıklar. Bu kurama göre karar vermenin iki aşaması bulunur. Düzenleme aşamasında

beklentilerin ilk analizi yapılır ve beklentiler basit bir biçimde açıklanır. Düzenleme aşaması karar verme sürecini kolaylaştırır.

Düzenleme aşamasında kullanılan bazı yöntemlerle eldeki seçenekler değerlendirilir. Bu yöntemlerden ilki Kodlamadır. İnsanlar sonuçları kazançlar ve kayıplar şeklinde ele aldıkları için bu değerlendirmeyi belli bir referans noktasına göre yaparlar. Olası sonuçların kodlanması işlemi karar veren kişinin beklentilerinden etkilenerek referans noktasının yerini de etkileyebilir. Kombinasyon yönteminde sonuçları aynı olan ihtimaller birleştirilir basite indirgenir. Ayrım ise bazı beklentilerin riskli içeriklerden arındırılarak risksizleri barındırması yöntemidir. Karar vermeyi kolaylaştırdığı için bu yöntemlerin mümkün oldukça kullanıldığı belirtilmiştir. Karar vermenin ikinci aşaması ise değerlendirmedir. Bu aşamada daha önce düzenlenen her beklenti değerlendirilir ve en yüksek değere sahip olan tercih edilir. Anormal olarak nitelendirilen birçok karar ise düzenleme aşamasından kaynaklanır. Meydana gelen bu anomaliler karar verici tarafından fark edilirse düzeltilebilir. Ancak birçok durumda kararı veren kişi eğer kararda bir anomali varsa bunu anlamayabilir. Bu durumda beklenti teorisine göre bireyler rasyonel kararlar vermezler. Beklenti teorisi karar aşamasında kişinin kayıptan kaçınmak için yüksek riskler aldığı ancak kazanç söz konusu olduğunda aynı düzeyde riskli bir seçeneği tercih etmediğini ifade eder (Kahneman ve Tversky, 1979).

1.1.1.3. Çatışma Kuramı

Gerçek hayatta olasılıklar genellikle belirsizdir ve kesin değildir. Çatışma modeline göre bir seçeneği seçmek diğerlerinden vazgeçmek anlamına gelir. Bu durumda sonucun iyi ya da kötü oluşundan bağımsız kararı veren kişinin her koşulda pişmanlık yaşamaması beklenir. Karar vermek olası her bir seçeneği savunan ayrı yönler arasında içsel bir çatışma olarak tanımlanabilir. Karar vermeyi bir çatışma veya fikir ayrılığının kaynağı olarak gören bu modelde asıl amaç karara dair gerilimi ve stresi azaltmak olarak ifade edilir (Keren ve Bruin, 2003).

Çatışma teorisine göre, birey verdiği kararın sonucunun kendisini etkileme ihtimaline göre karar verirken seçenekleri yüzeysel ya da derinlemesine ele alır. Çelişki yaşayan birey yaptığı seçimin sonucunun değiştirilebileceğini düşünürse ve

son kararı kendisinin vermediğini bilirse seçenekleri çok hızlı değerlendirir ve daha yüzeysel bir değerlendirme yapar. Diğer durumda verdiği kararın geri dönüşü olmadığını düşünen birey karar verme sürecinde var olan bütün seçenekleri değerlendirirken daha dikkatli davranır ve derinlemesine düşünür. Karar verme sürecinde birey seçeneklere dair bilgi toplarken seçici davranabilir. Bilgi toplarken tercih etmeye eğilimli olduğu seçeneği destekleyici bilgiler üzerinde odaklanabilir (Mann, 1971).

Çatışma teorisi, karar verme teorileri ve araştırmalarına ayırtedici bir yönden yaklaşmaktadır. Karar verme sürecinin çatışmaya döndüğü süreçle başa çıkabilmek için bu çatışmanın sebeplerini ayrıntılı bir biçimde sınıflayan, başa çıkma biçimlerini tanımlayan bir modeldir. Bu modele göre kişiliğe dair değişkenler, sürekli kaygı, bilgi işleme süreci, başa çıkma biçimleri gibi karar veren kişinin diğer özellikleri de bireyin hangi karar stilini kullanacağını belirlemede büyük etkiye sahiptir. Çatışma teorisi dikkatli karar verme ve diğer uyumsuz başa çıkma biçimlerini etkileyen motivasyonel durumlar gibi karar verme sürecindeki motivasyonel faktörlerle ilgilenir (Mann, Burnett, Radford ve Ford, 1997).

1.1.2. Karar Verme Süreci

Karar verme sürecinde, halihazırda var olan seçenekler arasından bu karardan etkilenecek kişiler için en iyi seçimi yapabilmek amaçlanır. Mantıklı karar verebilmek için dört önemli nokta belirtilmiştir;

- 1) 1. Verilecek kararın önemini kavramış olmak,
- 2) 2. Seçenekleri net bir şekilde belirlemek,
- 3) 3. Seçenekleri değerlendirmek,
- 4) 4. Seçenekler arasından en iyisini seçebilmek için yeterli öz disipline sahip olmak.

Burada seçeneklerin netleştirilmediği durumlarda karar verme süreci başarısız bir biçimde sonuçlanabilir. Var olan seçenekler gözden kaçırılabilir ya da ihtimal dahilinde olmayan seçenekler değerlendirilmeye alınmış olabilir. Bu gibi durumları

önlemek adına karar öncesinde seçeneklerin net bir şekilde belirlenmiş olması gerekir (Paul ve Elder, 2013).

Karar verme modelleri kişinin karar verme sürecinde en iyi çözümü elde edebilmesi için birkaç adımdan oluşan yöntemler tanımlamışlardır (Korte, 2003). Bazerman ve Moore (2013) tarafından tanımlanan rasyonel karar verme sürecinin altı adımı;

- 1) Problemi tanımlama: Sorunu en iyi biçimde tanımlamak ve betimlemek için doğru yargılamak gerekir. Bu adımda geçici semptomları elemek yerine amaç problemi çözmek olmalıdır.
- 2) Kararın kriterlerini belirlemek: Çoğu karar birden fazla hedefe ulaşmayı gerektirebilir. Araba satın alırken maliyeti en aza indirmek için yakıt tüketiminin de tasarruflu olması istenir veya aracın konforlu olması da başka bir kriter olabilir. Rasyonel karar veren bir kişi süreç içerisinde bu kriterleri en iyi biçimde belirlemelidir.
- 3) Kriterleri veya hedefleri tartmak: Belirlenen kriterlerin her birine atfedilen değerleri tartmak ve en ağır basana göre hareket etmek.
- 4) Problemi çözmek için seçenekler oluşturmak: Seçenekleri belirlerken fazla zaman kaybetmeden en uygun olanlarını belirlemek.
- 5) Seçenekleri her kritere veya hedefe göre değerlendirmek: Eldeki seçeneklerin kriterleri sağlayıp sağlamadığı ve ne gibi sonuçlar getireceğini değerlendirmek.
- 6) En uygun kararı hesaplamak: İlk adımları tamamladıktan sonra en uygun kararın ne olacağına dair hesaplama yapmak.

Araba alırken karar vermek görece kolay olabilir çünkü eldeki seçenekler sınırlıdır. Daha zor bir durumda karar vermek durumunda kalınca en doğru kararı vermek için kullanılacak adımlar Adair (2007), tarafından şu şekilde listelenmiştir:

- Avantaj ve dezavantajların listesini oluşturmak.
- Her bir seçeneğin olası sonuçlarını incelemek.

- Tahmin edilen sonuçların hedeflerle uyumunu test etmek, değerlendirmek.
- Elde edilecek sonuçlara karşın olası risk faktörlerini değerlendirmek.

Karar vermeyi zorlaştıran temel etken yüksek risk faktörüdür. Riski hesaplamanın karar sürecinde önemli bir yeri vardır. Yönetim bilimleri alanında birçok kitapta olasılıksal teoriler ve istatistiksel metotlar kullanılarak risk faktörü en aza indirilmeye çalışılmıştır. Her ne kadar hesaplama işlemi matematiksel gibi dursa da matematik alanının karar verme alanına katkısı sınırlıdır. Deneyim, karar sürecinde daha büyük bir etkiye sahiptir. Karar verirken işe yarayabilecek en işlevsel yöntemlerden biri en kötü senaryoyu belirlemektir. En kötü senaryoyu belirledikten sonra risk alınıp alınmayacağı daha net bir biçimde anlaşılabilir. Yüksek risk içeren durumlarda eğer kazanç yüksek ise kişiler karar verirken riski almaya daha yatkındırlar ve bu riski göze aldıktan sonra riski azaltmak adına zihinsel efor sarf edilebilir. Gerekli durumlarda uzmanlardan ya da deneyim sahibi kişilerden yardım almak, konuyla ilgili pratik yapmak gibi teknikler kullanılabilir (Adair, 2007).

Deneyimlerden yola çıkarak öğrenilen bilgiler karar verme süreci üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Deneyimler, karar verirken karşılaşmayı göze aldığımız riskleri ve risk almaktan kaçındığımız durumları etkilerken aynı zamanda hayata dair izlenimlerimizi, inançlarımızı da şekillendirir. Bu durumda deneyimlerin karar vermede önemli rolü olan kişisel inançlarımızı, buluşlarımızı ve kullandığımız stratejileri etkilediği söylenebilir. Deneyimlere dayanarak karar verme durumunda riskli davranışların artışı söz konusu olabilir çünkü nadiren de olsa yaşanabilecek senaryoların meydana gelme olasılığı azımsanır. Ancak tanımlamaya dayalı karar verme durumunda bireyler en olmayacak senaryoları bile gözden geçirir ve bu ihtimalleri değerlendirerek karar verir. Geçmiş olaylar karar veren kişiyi etkiler ve kararı şekillendirebilir bu kişinin çevresiyle olan etkileşiminin bir sonucudur. Kişi içinde bulunduğu çevrede aktiftir ve uyaranlara tepki vermek dışında bu deneyimlerden öğrendiklerinin karar verirken kullanır (Pleskac, 2015).

Bir kararın iyi ya da kötü olduğunu belirleyen, karara hangi perspektiften bakıldığıdır. Süreç veya sonuç odaklı, klinik ya da istatistiksel olarak değerlendirmek verilen karara dair fikir edinilmesini sağlar. Kararın üç temel bileşeni vardır bunlar;

gerekli bilgiyi elde etmek (deneyimler ve hafızadan yola çıkarak ya da çevreden), karar verilmesi gereken problemin/durumun belirlenmesi toplanan bilgilerle birlikte işlenmesi, farklı sonuçların değerlerini ve olasılıklarını hesaplamaktır (Keren ve Bruin, 2003).

1.1.3. Karar Verme Stilleri

Karar verme stili; bir kararın nasıl ele alındığına ve sonuçta nasıl karar verildiğine işaret eder. Belirli bir karar verme durumundaki davranışları tanımlamak, sınıflandırmak için kullanılır. Farklı durumlarda, davranışsal farklılıkların gözlenmesini sağlar (Arroba, 1978).

Arroba altı farklı karar verme stili açıklamıştır:

- Yorumsuz karar verme stilinde karar çok az düşünülmüş ya da hiç düşünülmemiştir. Karar veren kişi konuyu dikkatli bir şekilde değerlendirmeye almamıştır.
- Uyumlu stil ise karar veren kişinin pasif kalarak daha önce alınan kararlara ve beklentilere uyumlu davrandığı stildir. Birey bu sayede kendisinden beklenildiği gibi davranmış olacaktır.
- Mantıklı karar verme stili ise objektif olması ile karakterizedir ve hedefler açısından uzun süre düşünülerek seçeneklerin değerlendirilmesini, objektif açıdan en iyi seçeneğe göre karar alınmasını ifade eder.
- Duygusal karar verme stilinde ise karar verme duyguya odaklıdır. Var olan seçeneklerin belli bir düzeyde değerlendirilip karşılaştırılması yapılsa da nihai seçim nesnel olarak 'en iyi' olarak değerlendirilene değil, öznel kriter temelinde kararı verenin istediği ya da hoşuna giden seçeneğe göre yapılır.
- Sezgisel stil ise kaçınılmazlık ve kadercilik duygusuna güvenme ile karakterizedir. Sezgisel yolla alınan herhangi bir karar için genelde 'Neden yaptığımı bilmiyorum ama doğru hissettirdiği için yaptım' veya 'kaçınılmaz görünüyordu' şeklinde açıklamalar yapılır. Karar sürecinde birey aktif rol almış gibi görünse dahi nesnel ya da öznel olarak değerlendirilemeyen bir takım içsel baskılara maruz kalmıştır.

- Tereddütlü karar verme stilinde, son kararı verme konusunda zorluk yaşayan birey, konuyla ilgili çok ayrıntılı ve uzun süren bir düşünme süreci geçirir sonuca varamadığı durumlarda yazı tura atarak karar verebilir (Arroba, 1978).

1.1.3.1. Stratejik Karar Verme

Stratejik karar vermeye dair temel 5 mod vardır. Bunlar; rasyonel, kaçınan, adaptif, politik ve kararlı modlardır (Lyles ve Thomas, 1988).

- Rasyonel karar modunda gerçeklere dayanarak problemin tanımı yapılır. Das ve Teng (1999)'e göre karar verirken bireyler gerekli bilgiyi toplayıp, seçenekleri oluşturup değerlendirdikten sonra en uygun seçeneği tercih ettiklerine dair rahatlama yaşarlar. Genellikle bu süreç sonunda başka seçenekler bulmak yerine tercih edilenin haklı çıkarıldığı ve rasyonel olduğuna dair bir tutum benimsenir. Rasyonel Karar modunda bile bilişsel yanlılıkların etkisi kaçınılmazdır. Ancak eldeki seçenekler sistematik olarak değerlendirilir.
- Kaçınan karar modunda kişi problemi içinde bulunduğu durumu korumaya odaklı bir şekilde ele alır. Problemi görmezden gelmeye yönelik bir tutum sergilenir. Ancak var olan problemler görmezden gelindikçe zamanla birikebilir ve sonunda bir kriz yaşanabilir. Hangi seçeneklerin daha iyi olduğundan emin olunmayan durumlarda içinde bulunulan konumu korumak tercih edilir.
- Adaptif karar modunda kişi sezgilerine dayanarak problemi inceler ve sonuçları ön göremediği için değişimin daha yavaş olmasıyla ilgilenir. Das ve Teng (1999)'e göre bu karar verme modunda zaman geçtikçe seçeneklere dair bilgi birikiminin artmasıyla tercihler yeniden şekillenir. Karar sürecinin başlangıcında en işe yarayabilecek seçeneğin tercih edilirken süreç boyunca diğer seçeneklere dair bilgi toplanır ve gerekli durumlarda ilk tercih edilen seçeneğin yerini diğerleri alabilir.
- Politik karar modunda kişi problemi bir pazarlık biçiminde ele alır. Sonuçtan etkilenecek herkes için en az çatışma yaratacak bir biçimde düşünmeye çalışır ve problemi incelerken birden fazla doğru bakış açısı olduğunu savunur. Das ve Teng (1999)'e göre Karar verirken problemi birden fazla açıdan ele alan bireyler yaratıcı düşünmeye ve ek olarak başka seçenekler üretmeye yönelebilir. Bu karar modunu

kullanan bireyler seçeneklerin az olduğu durumlarda ortaya çıkabilecek bilişsel yanlılıklardan daha az etkilenirler.

- Kararlı modda ise çevrenin değişkenliği üzerinde durulur ve bir durumu yönetmek için gerekli temel koşulun eyleme geçmek olduğu ifade edilir. Problemi ya da karar verilmesi gereken durumu iyice çözümlenmek ve anlamaya çalışmak yerine eyleme geçmeyi tercih eder ve daha sonra sonuçları değerlendirir. Kararlı modda, problemi çözmek problemi betimlemekten daha önemlidir (Lyles ve Thomas, 1988).

1.1.4. Karar Verme Sürecini Etkileyen Faktörler

Karar verme çevreden gelen bilgilere tepki verebilme ve kişi için en iyi seçeneği tercih edebilme yeteneği olarak tanımlanır. Günlük kararlar iki kategoriye ayrılabilir. Ne giyeceğine ne yiyeceğine karar vermek gibi durumlarda bu kararlar kısa sürede hatta otomatik olarak verilebilir. Ancak tatile nereye gideceğine karar vermek ya da sevilen birine ne hediye alacağına karar vermek daha uzun bir süreç gerektirebilir. Karar vermek süreç gerektiren bilişsel bir eylemdir. Süreç içerisinde verilen karar da değişiklik gösterebilir. Zamanın, hafıza ve bilgi üzerinde etkisi vardır bununla birlikte karar verme aşamasında seçenekleri değerlendirirken ve karar verirken zamanın etkisinden söz edilebilir. Karar vermek süreç içerisinde değişiklik gösterebilir. Örneğin doğumun başlangıcında kadınlar ağrı kesici almayı reddedebilir ancak zaman geçtikçe ve ağrı arttıkça bu kararda değişiklikler meydana gelebilir (Ariely ve Zakay, 2001).

1.1.4.1. Zaman Baskısı

Stres faktörünün karar verme üzerinde etkiye sahip olduğu bildirilmiştir. Stres düzeyi düşük olan bireyler stres düzeyi yüksek olanlara kıyasla daha iyi performans sergileyip daha avantajlı, güvenli, az riskli ve sabırlı bir şekilde kararlar vermektedirler. Aynı zamanda karar verme durumunun özellikleri ve stres etkeninin türünün, süreç üzerinde katılımcıların bireysel özelliklerinden daha önemli bir rol oynadığı belirtilmiştir (Starcke ve Brand, 2016).

Zamana ilişkin stresin karar verme üzerindeki etkileri;

- Bilgi arama ve işlemede azalma.

- Düşünülen seçeneklerin boyutları ve sayısında azalma.
- Negatif bilgilerin öneminin artması.
- Önemli bilgileri görmezden gelme ya da reddetme gibi savunmacı bir tutumun gözlenmesi.
- Bilgileri filtreleyerek önemli bulunan bilgilerin ilk olarak işlenmesi ve ardından kalan vakitte diğer bilgilerin kaydedilmesi.
- Önemli bilgileri unutma.
- Yanlış değerlendirme ve yargılamaların artması.
- Telafi edici seçeneklere kıyasla işe yaramayan seçeneklerin tercih edilmesi ihtimalinin artması.
- Zamana ilişkin stresin karar verme üzerindeki etkisi psikolojik stres, kararın kritik oluşu potansiyel sonuçların önemi gibi diğer faktörlerle benzerlik gösterir (Ariely and Zakay, 2001).

1.1.4.2. Bilişsel Yanlılıklar

Das ve Teng (1999), literatürü gözden geçirerek karar verme süreçlerindeki bilişsel yanlılıkları 4 ayrı kategoriye ayırmıştır:

- Öncelik hipotezi ve sınırlı hedeflere odaklanmak: Karar verme sürecinde bazı inanışlara öncelik vermek, ilgi duyulan bazı noktalar ile sonuçlara odaklanmak ve bu süreçte çatışma yaratacak bilgileri görmezden gelmek.
- Sınırlı sayıda seçeneklere sahip olmak: Kararı veren kişinin problemi en yalın halde ele alarak elindeki seçenekleri en aza indirgemesi ve mantık çerçevesinde analiz etmek yerine sezgilerine dayanarak karar vermesi (March ve Shapira, 1987).
- Sonuçlara ilişkin duyarsızlık: sonuçlara dair beklentileri mantık çerçevesinde değerlendirmeyip öznel yargılara dayanmak, problemi daha önceki deneyimlerden uzak değerlendirmek ve biricik görmek (March ve Shapira, 1987).
- Yönetim yanılısaması: kararı veren kişinin sonuçları düzeltebileceğine ya da süreç içerisindeki kontrol gücünün fazla olduğuna ilişkin optimist yaklaşımı.

Bilişsel yanlılıklar, sezgiselliği benimsemenin olumsuz bir sonucu olarak ifade edilebilir. Karar verirken yanlı bir tutum sergileyen kişiler en yüksek faydayı sağlayacak uygun kararı vermekte zorlanabilirler (Das ve Teng, 1999).

Bu yanlılık tutumları karar veren kişinin kullandığı yaklaşıma göre şekillenir. İlk iki tutum kişinin felsefi yaklaşımına (oryantasyonuna) göre belirlenirken, son iki tutum daha çok genel bilgi işleme süreçlerinden etkilenir (Korte, 2003).

Yapılan bir araştırma karar verme süreçlerinde cinsiyet ve yaş faktörlerinin etkisi olduğunu göstermiştir. Yaşa bağlı olarak bireylerin karar verirken aynı şekilde hareket etmedikleri ifade edilmiştir. Bu durum karar verme sürecini belirleyen çevresel faktörlere, kararı veren kişiye ve karar verilecek konulara göre farklılaşmaktadır. Kadınların belirsizliklerden, şüphelerden ve karar verme sürecinin dinamik oluşundan daha fazla etkilendikleri belirlenmiştir. Kadınların karar verdikten sonra ortaya çıkabilecek sonuçlar konusunda daha fazla endişelendikleri ve karar verme aşamasında daha fazla zaman harcadıkları ifade edilmiştir. Karar aşamasında kadınların, çevre ve diğer insanların kendileri üzerlerindeki etkilerinin farkına varabildikleri belirlenmiştir. Buna ek olarak kadınların karar verme sürecine duygularını da dahil ettikleri belirtilmiştir. Erkekler ise karar verebilmek için ihtiyaç duyulan bilgilerin analizine odaklanırlar. Hedeflerin belirlenmesi veya karar vermenin amacı üzerinde dururlar. Karar verme süreci boyunca motivasyonları yüksektir ve baskıyı daha yoğun hissederler (Sans de Acedo Lizarraga, Sans de Acedo Baquenada ve Cardelle-Elewar, 2007).

Genellikle karar verilmesi gereken durumlarda bir seçenek diğerlerinden daha baskındır. Bu gibi durumlarda karar vermenin daha az zaman aldığı belirtilir (Smith ve Kosslyn, 2007). Karar verme sürecinde seçeneklerin benzerliği süreci etkiler. Böyle bir durumda seçeneklerin benzer boyutlara sahip olması düşünme sürecini kısaltır. Belirli durumlarda karar verme stratejileri ile karar sonucunda beklenen olumlu ve olumsuz ihtimaller arasında ilişki vardır. Birden fazla seçeneğin olduğu karar durumlarında seçenekler arasında eleme yaparken daha az verimli ancak tatmin edici sonuçlar elde edilir (Payne, 1982).

Bağlanma stilleri karar verme stilleri üzerinde etkilidir. Erken çocukluk deneyimleri, karar vermeyi etkileyebilir. Verdikleri kararlardan memnun olan bireyler, sosyal hayatın her alanında daha iyi hisseder ve hayatlarından memnun olurlar. Güvenli bağlanan bireylerin karar verirken dikkatli, kaçınan veya erteleyici stillerinden birini kullanmaya yatkın olduğu ve karar vermede öz saygılarının yüksek olduğu bildirilmiştir. Korkulu bağlanma ise panik karar verme stili ile ilişkilendirilmiştir (Deniz, 2011).

Avşaroğlu (2007) tarafından yapılan bir çalışmada üniversitenin ilk yıllarında öğrencilerin karar vermede öz saygı düzeyi düşük bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinde benlik saygısının düşük olmasının, karar vermede öz saygılarını ve karar verme stillerini etkilediği bulunmuştur. Karar verme süreci kişilik özellikleri ve sosyallikle ilişkilidir. Bireyler karar verirken kendilerini aile üyelerine, yakın çevrelerine arkadaşlarına karşı sorumlu hissederler. Bu sorumluluk duygusu karar verme sürecini etkiler.

Güçray (2005) tarafından yapılan bir çalışmada algılanan problem çözme yeteneği, karar verme ve benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yüksek benlik saygısı etkili karar vermeye ilişkili bulunmuştur. Bireyin kendilik algısı ve olaylara bakış açısının karar vermeyi etkilediği belirlenmiştir.

Karar verme sürecinde içinde bulunulan ortam hakkında sahip olunan bilgiler ve tereddütlerin bu süreci etkileyebileceği bildirilmiştir. Aşına oldukları bir ortamda bulunan bireyler uzun vadede daha iyi sonuçlar elde etmek için karar vermeyi erteleyebilirler. Ancak içinde bulunulan belirsiz durum ve belirsiz çevrede kişiler karar verirken risk alma davranışı gösterirler (Doya, 2008).

1.2. ÖZ YETERLİLİK

Öz yeterlilik kavramı, kendi yeteneklerimize, özellikle de önümüzdeki zorluklarla başa çıkma ve bir görevi başarıyla tamamlama yeteneğimize olan inancımızdır. İnsanların kendi etkilerine ilişkin inançları karşılaştıkları güçlüklerle başa çıkmaya ilişkin tercihlerini etkiler. Bandura (1977), Öz yeterlilik inancının kişilerin davranışlarını şekillendirmede önemli bir etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Yeterliliğe dair inanışlar kişinin engellerle ve negatif deneyimlerle karşılaştığı

anlarda ne kadar çaba sarf edeceğini belirler. İnsanlar, başa çıkamayacaklarını düşündükleri tehdit edici durumlarda korkar ve kaçınırlar. Ancak korku duyulan durumla başa çıkabileceklerine dair inançları varsa daha güvenli davranırlar, kaçınmazlar.

Algılanan öz yeterlilik inançları kişiliğin kalıcı yönlerinden biri değildir daha çok içinde bulunulan durumla başa çıkabilme kapasitesinin algılanışı ve değerlendirmesi sonucuna göre değişkendir. Öz yeterlilik inançları bireyin motivasyonunu ve niyetlerini tamamen yansıtmayabilir. Kişi kendisine verilen bir görevi yapabileceğine dair bir inanca sahip olsa bile bu görevi yapmak istediği ya da yapabilecek motivasyona sahip olduğu anlamına gelmez (Ramachandran, 2012).

Algılanan öz yeterlilik, aktivitelerin ve içinde bulunulacak ortamların seçimi üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olmakla birlikte, sonuçtan elde edilebilecek başarı beklentileri üzerinden kişilerin başa çıkma çabalarını da etkileyebilir. Algılanan öz yeterlilik ne kadar güçlü olursa harcanan çaba da o derece artar. Daha güvenli etkinliklerde aktif olan bireylerin öz yeterlilik algıları pekişir ve savunmacı tutumları azalır. Başa çıkma çabalarını erken sonlandıran bireyler ise kendilerini zayıf kılan beklentilerini ve korkularını uzun süre koruyacaklardır (Bandura, 1977).

Kişi, sonuçlar üzerinde hiçbir etkisi olmayacağına inanırsa bu konuda çaba göstermeye meyilli olmayacaktır. Bireylerin öz yeterliliklerine dair inançlarının farklı etkileri vardır (Bandura, 1997). Kendilerini yetenekli olarak algılayan bireylerin, görev ya da etkinliklerde aktif çalışmaya ve başarılı bir biçimde sonuç elde etmeye daha yatkın oldukları öne sürülmüştür. Öz yeterlilik bireylerin mevcut bilişsel, davranışsal ve sosyal becerilerini bir göreve odaklayıp uyguladıkları bir kaynaktır (Bandura, 1977).

Öz yeterlilik bireylerin düşünme biçimlerini etkilerken ve kısmen de olsa davranışlarını, bir işe girişmeye çaba gösterme ve devamlılık sağlama kararlarını da etkiler. İnsanlar yeteneklerine dair ellerinde var olan bilgi kaynaklarını işler, değerlendirir, birleştirir ve bu kaynaklara göre bir seçim yapmayı ya da çaba harcamayı tercih eder. Bireylerin benzer kişisel deneyimlerden yola çıkarak farklı

düzeyde öz yeterlilik algısı geliştirmesinin bir açıklaması bilişsel işleme süreçlerinin farklı olmasıdır (Bandura, 1977).

Öz yeterlilik teorisi bireyin kendi yeteneklerine ve kapasitesine dair algısının başarı üzerindeki etkisine değinir. Öz yeterlilik teorisi, başarılı olan bireylerin başarısız olanlardan daha iyi olduğunu savunmaz. Bu teoriye göre başarısız olan bireylere öz yeterlilik algılarını geliştirebilmelerine olanak sağlayacak gerekli deneyimler elde edebilmeleri için model olacak herhangi biri veya uygun fırsatlar sunulmamıştır. Öz yeterlilik teorisine göre bu deneyimleri ve modelleri sağlayacak kaynaklar toplumun kendisidir (Ramachandran, 2012).

Algılanan öz yeterlilik kişinin içinde bulunduğu durumdaki performansını etkiler ancak davranışın tek belirleyicisi değildir. Kişinin, başarılı olabileceğine dair öz yeterlilik algısı ile içinde bulunulan duruma dair gerekli yeteneklere sahip olması gerekir. Öz yeterlilik inancı tek başına istenen sonucu sağlayamaz. Bununla birlikte, kişi uygun becerilere sahipse ve yeterli düzeyde teşvik edilirse öz yeterlilik inanışları kişinin seçimlerini, stresli durumlarda başa çıkma çabalarını ve bu çabaları ne kadar devam ettireceğini önemli ölçüde etkiler (Bandura,1977).

Bireyin öz yeterliliğine dair bir yargıya varabilmesi için önündeki göreve, probleme ya da duruma dair bilgi sahibi olması gerekir. Ne yapılması gerektiğine dair bilgisi olmayan birey öz yeterliliğine dair bir fikir edinemez. Durumun tanımını yeterince iyi yapılmamışsa, belirsizlik durumunda yeterlilik inancı ve performans arasındaki boşluk artar (Bandura, 1997).

1.2.1. Öz Yeterliliğin Yönleri

Öz yeterlilik algısı üç farklı yönden ele alınır (Maddux ve Lewis, 1995).

- Etki büyüklüğü: Bir davranışın ya da tehdit edici durumun adım adım büyümesi ve kişinin bu süreç içerisinde öz yeterlilik algısının değişmesi.
- Öz yeterliliğin gücü: Bireyin içinde bulunduğu koşullardan bağımsız bir biçimde Öz Yeterlilik algısının gücü, bireyin kendine dair inancını belirtir.
- Öz yeterliliğin genellenebilir oluşu: Davranışsal bağlamda bireyin elde ettiği başarısızlık veya başarıların öz yeterlilik üzerinde bir etkisinin olması durumudur.

Zor bir durumda elde edilen başarının, daha önce tecrübe edilmemiş bir deneyim için kişinin kendine olan güveni ve yapabileceğine dair inancını arttırması gibi (Maddux, 1995).

Öz yeterlilik hedef belirleme, bu hedefler doğrultusunda çaba gösterme, bilişsel yönden etkili olma ve duygusal adaptasyon süreçlerini etkilediği için uyum sağlama becerileri üzerinde bir etkiye sahiptir (Maddux ve Lewis, 1995).

1.2.2. Öz Yeterliliğin Kaynakları

Öz yeterlilik teorisine göre bireyin gerekli yeteneklere sahip olduğuna dair güveni, başarılı olmanın en önemli belirleyicilerindedir. İnsanlar bir hedefe ulaşmak istediklerinde kaçınılması mümkün olmayan engellerle karşılaşabilirler. Bu engeller hedeflerine ulaşmak için gerekli motivasyonun azalmasına sebep olabilirler. Öz yeterlilik inançları bu gibi durumlarda pes etmemek ve çabalamaya devam etmek için gerekli kaynakları sağlar. Öz yeterlilik inançları kişinin sürekli bir biçimde kendini sınaması, yeni yetenekler geliştirmesi ve hedeflerine ulaşmak için gerekli yeteneklere sahip olduğuna dair kendine güvenmesini sağlar (Ramachandran, 2012). Öz yeterlilik algısı dört ayrı bilgi kaynağından beslenir (Bandura, 1997).

1.2.2.1. Deneyimler

Bireyin öznel deneyimleri öz yeterliliğin en temel kaynağıdır. Başarı, bireyin öz yeterliliğine olan inancını güçlendirir. Öz yeterliliğe dair algı tamamen oluşmadan önce başarısızlık deneyimlenirse bu başarısızlıklar ise öz yeterliliğe dair inancı zayıflatır. Öz yeterlilik sadece geçmiş deneyimlerin yansıması değildir. Algılanan öz yeterlilikteki değişim performansın başarılı oluşundan kaynaklanmaz bireyin içinde bulunulan durumla başa çıkabilmesinden kaynaklanır. Bireyin hangi deneyimlerinin öz yeterlilik algısını etkileyeceği deneyimler bilişsel olarak işlenirken etkili olan birçok faktörden de etkilenir. Bir performansın başarılı ya da başarısız olması tek başına bireyin öz yeterlilik inancını belirleyemez.

1.2.2.2. Dolaylı Yaşantılar

Model alma öz yeterliliği besleyen bir diğer kaynaktır. Bireyin başarılı ya da başarısız bir performans sergileyeceğine dair inancı kendisi gibi benzer niteliklere

sahip olan diğer bireylerin performanslarını gözlemlemesi ile gelişebilir. Birey diğerlerinin deneyimlerinden yola çıkarak kendisine dair bir öz yeterlilik algısı geliştirebilir. Günlük hayatta genelde insanlar kendilerini benzer durumlardaki sınıf arkadaşları, iş arkadaşları gibi diğer insanlarla kıyaslarlar. Performans sonucu norm gruplarının üstüdeyse yeterlilik algısı güçlenirken, bu gruplara kıyasla başarısız sayılırsa yeterlilik algısı zayıflar. Öz yeterliliğin, dolaylı yaşantılardan fazla etkilendiği bazı durumlar vardır. Kişinin kendi yeteneklerine, yapabileceklerine dair net bir bilgisinin olmaması bu durumlardan biridir. Kendi yeteneklerine dair bilgisinin az olması kişiyi başkalarını model almaya yöneltebilir. Öz güveni yüksek ve yapabileceklerinden emin olan bireyler bile kendilerine model olabilecek kişilerin deneyimlerinden yola çıkarak öz yeterlilik algılarını güçlendirebilirler.

1.2.2.3. Sözel İkna

Sosyal ikna insanların ihtiyaç duyduklarını ya da aradıklarını elde etmek için gerekli yeteneklere sahip oldukları inancını güçlendirmenin başka bir yoludur. Zorluklarla baş etmeye çalışırken bireyin hayatında önemli bir yere sahip olan kişilerce başarabileceğine dair inançların ve düşüncelerin dile getirilmesi bireyin öz yeterlilik algısını güçlendirir. Yapabileceklerine sözel yolla ikna edilmiş bireylerin daha fazla çaba harcadıkları ve bu çabayı da uzun süreli muhafaza ettikleri belirtilmiştir. Bireyin yapabileceklerinden fazlasına ikna edilmeye çalışılması öz yeterlilik algısını güçlendirmez. Kişinin yetenekleriyle ilgili bilgileri ne derece inandırıcı olursa öz yeterliliğinin değişmesi ve güçlenmesi de paralel olarak artar.

1.2.2.4. Fizyolojik ve Duygusal Durum

İnsanlar yeteneklerini değerlendirirken fiziksel ve duygusal durumlarından elde ettikleri bilgileri kullanırlar. Bireyin fiziksel bütünlüğü, sağlık durumu, stres faktörleriyle başa çıkma biçimleri öz yeterliliğin somatik belirleyicileridir. Fiziksel güç ve kabiliyet gerektiren durumlarda kişinin beden bütünlüğünün tam olması öz yeterlilik algısını etkiler. Stresli durumlarda kişiler vücutlarında meydana gelen tepkileri değerlendirir ve başarılı bir performans sergileyebilmelerini engelleyecek zayıflıkları belirlerler. Yüksek miktarda uyarana maruz kalmak performansı etkileyebilir. Duygudurumları bireylerin öz yeterlilik algısı üzerinde büyük bir etkiye

sahiptir. Bireyin öz değerini ve kendine dair tatmin duygusunu besleyecek durumlarda öz yeterlilik algısı düşük olan başaramayacağını düşünen bireyler depresyona daha yatkındır; depresyon ise öz yeterlilik algısını azaltan önemli bir faktördür. Pozitif duygudurum öz yeterlilik algısını beslerken negatif duygudurumda öz yeterlilik algısı zayıflar.

1.2.3. Öz Yeterliliği Besleyen Süreçler

Öz yeterlilik algısı bireyin yaşantıları, dolaylı yaşantıları, fizyolojik ve sosyal faktörler gibi birçok farklı kaynaktan edindiği bilgilerin bilişsel olarak işlenmesinin ürünüdür. Öz yeterlilik bilişsel, motivasyonel, duygusal ve seçime dayalı süreçlerde önemli bir faktördür ve bireyin işlevselliğini etkiler (Bandura, 1989).

1.2.3.1. Bilişsel Süreçler

Birçok insan istenilen bir başarıyı elde edince öz yeterlilik algısı güçlenir ve sonraki adımda daha zor hedefler belirler. Öz yeterlilik duygusu güçlü olursa başarısız olunan durumlarda bile motivasyon yüksek tutulabilir. Yüksek öz yeterlilik algısına sahip bireyler zihinlerinde başarılı olacaklarına dair senaryolar oluştururken, düşük öz yeterlilik algısına sahip olanlar performansı zayıflatacak düzeyde başarısızlık senaryolar oluştururlar. Öz yeterlilik algısı bireyin problem çözme becerilerini etkiler (Bandura, 1989).

1.2.3.2. Motivasyonel Süreçler

Öz yeterlilik algısı bireyin motivasyonunu düzenlemede önemli bir role sahiptir. Zor bir durumla karşı karşıya kalındığında öz yeterlilik algısı düşük ve yapabilirliğine dair şüpheleri olan bireyler çaba sarf etmeyi erkenden bırakırlar ve daha sıradan çözümlere yönelirler. Başarılı, yenilikçi, sosyal, kaygısız bireyler öz yeterliliklerine dair daha iyimser bir tutum benimserler. Gerçekçi bir dayanağı olan bu iyimser bakış açıları başarılı olmak için gerekli çabanın gösterilmesinde önemli bir yere sahiptir (Bandura, 1989).

1.2.3.3. Duygusal Süreçler

Bireyin kendi kapasitesi ve yapabilirliğine dair inancı, tehdit edici veya strese sebep olan durumlarla karşılaştığında ne kadar stres yaşayacağını ve depresif

olacağını belirler. Bu duygusal süreçler doğrudan veya dolaylı olarak düşünce süreçlerini etkiler. İçinde bulunulan durumu uygun bir biçimde kontrol edemeyeceğine ve başarılı olamayacağına inanan bireyler daha fazla stres ve kaygı deneyimler. Bireylerin öz yeterlilik algılarının yüksek veya başa çıkmak için yeterli olduğu durumlarda kaygı ve stres tepkileri daha az gözlemlenir. Başa çıkabileceğine dair yeterliliğinden emin olmayan bireyler öznel sıkıntı ve fizyolojik olarak uyarılmaları daha fazla deneyimlerler. Algılanan başa çıkma yeterliliği arttıkça daha önce korkutucu olan durumlarda birey daha nadir psikolojik temeli olan biyolojik reaksiyonlar deneyimler (Bandura, 1989).

1.2.3.4. Seçime Dayalı Süreçler

İnsanlar hayatlarını, çevrelerini inşa ederek ve düzenleyerek etkilerler. Kişinin öz yeterlilik algısı çevresini seçmesinde büyük bir etkiye sahiptir. Karar verirken etkili olan her faktör aynı zamanda kişisel gelişimin yönünü de etkiler. Bireyin öz yeterlilik algısı güçlendikçe mesleki anlamda yapabileceklerinin yelpazesi daha geniş olur. Öz yeterlilik algısı zayıf olan bireyler kendilerini ve yapabileceklerini daha fazla sınırlamaya eğilim gösterirler. Üstesinden gelemeyeceklerine inandıkları durumlarda kaçınma davranışı sergilerler. Değişime açık bir öz yeterlilik inancı için tekrar edilmiş zorlayıcı yaşantılar deneyimlemek gerekir. Kolay elde edilen başarılarından yola çıkılarak geliştirilmiş bir öz yeterlilik algısı deneyimlenebilecek ilk başarısızlıkta zayıflar (Bandura, 1989).

1.3. ANKSİYETE

Anksiyete, korkuyla benzerliği olan bir duygudur. Nedensiz bir endişe ve kötü bir şey olacağına dair sürekli sıkıntılı bir ruh hali olarak tanımlanır. Temelde yatan duygu aynı olmakla birlikte anksiyetenin yoğunluğu değişiklik gösterir. Anksiyete bireyin uyanırken yaşadığı, neyin sebep olduğuna dair bir açıklama getiremediği ve uzun süren bir durumdur. Anksiyete işlevselliği kötü etkileyen bir durumdur. Bireyin hayatının erken yıllarında başlayıp sosyal ilişkilerini ve başarılarını etkileyebilir (Öztürk ve Uluşahin, 2016). Anksiyete stresli bir durumda ortaya çıkan, disforik düşünceler, hoş olmayan duyular ve fiziksel birtakım değişimler içeren bir duygu olarak tanımlanmıştır. Sürekli ve durumsal olmak üzere

iki bileşene ayrılır (Raglin, 2004). Çok yoğun ve yersiz deneyimler patolojik olarak değerlendirilir (Blau ve Hulse, 1954). Bireyin günlük hayattaki işlevselliğini etkileyebilir. Anksiyete bozuklukları geçici bir endişeden ya da korkudan fazlasını içerir, zamanla daha da kötüleşir (Ferreira ve Silva, 2016).

Anksiyete ve korku duyguları birbiri ile ilişkilidir ancak aralarında bazı farklılıklar vardır. Anksiyete geleceğe odaklıdır, korku ise şimdi ve burada bireyin başına gelebilecek kötü olaylardan kaynaklanır. Korku anlıktır ancak anksiyete genele yayılabilir ve etkisi daha uzun süre devam eder. Anksiyete ve korku durumlarında ortaya çıkabilecek bedensel belirtilerin bir kısmı ortaktır. Anksiyete bozukluklarında uyku bozukluğu, kas gerginliği ve geleceğe dair sürekli bir endişe duyma durumu hakimdir (Koroğlu, 2017).

Benzerlikleri ve farklılıkları bulunan korku ve anksiyete birlikte anksiyete bozukluklarında rol oynar. Ancak korku ani tehlikelere karşı deneyimlenen bir duygudur. İçinde bulunan anda yaşanan bir tehlikeye karşı korku duygusu deneyimlenir. Kaygı ise geleceğe yönelik birtakım düşüncelerden kaynaklanır ve hayati anlamda bir tehdit içermeyebilir. Korku ve kaygı duygusu savaş ya da kaç tepkisi için gereklidir ve vücuttaki sempatik sinir sisteminde ani değişimleri tetikler. Anksiyete bireyi önlem almaya, daha iyi hazırlanmaya iterek koruyucu işlev yapar. Ancak anksiyete bozukluklarında kaygı yersiz ve aşırı bir şekilde deneyimlenerek bireyin yaşam kalitesini ve işlevselliğini olumsuz etkiler (Kring, Johnson, Davison ve Neale, 2012).

DSM V’te tanımlanan Anksiyete Bozuklukları:

- 5) Ayrılma Kaygısı Bozukluğu,
- 6) Özgül Fobi,
- 7) Sosyal Fobi,
- 8) Seçici Konuşmazlık,
- 9) Panik Bozukluk,
- 10) Agorafobi,
- 11) Yaygın Kaygı Bozukluğu,

- 12) Madde/İlişkili Kaygı Bozukluğu,
- 13) Tıbbi Duruma Bağlı Kaygı Bozukluğu,
- 14) Ayırt Edilememiş Kaygı Bozukluğu,
- 15) Belirtilmemiş Kaygı Bozukluğu şeklinde sıralanabilir (APB, 2013).

1.3.1. Anksiyete Tepkileri

Anksiyete geleceğe yönelik kaygılar barındırır. En kötü senaryoyu belirler ve bu senaryoya kendisini hazırlaması için bireyi uyarır. Birey kaygılı hissettiğinde zihin ve beden bu duruma hazırlık için dikkat durumuna geçiş yapar. Anksiyete bireyin yaşama isteğinin bir göstergesidir, bireyin karşılaşılabileceği zorluklarla başa çıkmak istediğini ve bunun için hazırlandığını ifade eder. Gerçek bir tehlike durumunda beden ve zihin çok hızlı tepki verir ve birey içinde bulunduğu tehlikeden kaçabilmek için harekete geçer. Anksiyete deneyimlenirken aynı anda çok yoğun bir biçimde birden fazla tepki gözlemlenebilir. Anksiyetenin doğasını anlayabilmek için bu tepkileri parçalar halinde incelenebilir:

- **Kaygılı Zihin:** Belirli düşünceler ve görüntülerden oluşan bu tepkileri tetikleyen bir durum vardır. Bazı durumlarda fiziksel duyumlar bu kaygı içeren düşünceleri tetikleyebilir.
- **Kaygılı Beden:** Fiziksel duyumlar ve hisler kaygının bedensel tepkilerini oluşturur. Birey kaygılandığı durumda bedensel belirtiler deneyimler. Temelde vücudun kaynaklarının yeniden dağılması hedeflenir böylelikle tehlike durumunda birey kendini savunmaya hazır hale gelir.
- **Kaygılı Davranışlar:** Birey kaygılandığı zaman daha dikkatli ve temkinli davranır. Vücutta biriken fazla enerjiyi atmak için tırnak yemek ya da bir şeyleri yeniden düzenlemek gibi tekrarlayan davranışlar sergileyebilir. Bu parçalar birbirini etkiler ve besler. Kaygılı bir bireyin kendini anlayabilmesi için bu tepkilerini fark etmesi gerekir (Thompkins, 2013).

Anksiyetenin arttığı hissedilen durumlarda zihin ve beden uyanık olma durumuna geçer ve yaşanabilecek kötü senaryoya hazırlanırlar. Bilişsel düzeyde anksiyete, olumsuz düşüncelerin ve görüntülerin bireyi rahatsız etmeye başlaması ile

karakterize olmuştur. Bedensel olarak deneyimlenen anksiyete ise hızlı kalp atışları, hızlı ve kısa nefes alma, ellerin terlemesi baş dönmesi mide bulantısı gibi ifade edilir. Kalp hızlı atarak kol ve bacaklara daha fazla oksijen sağlar. Gerçek bir tehdit ile karşılaşma durumunda kaçma ya da savaşıma tepkileri bu hazırlıklar sayesinde kolaylaşır. Anksiyete hissedilen durumlarda bireyler bedensel tepkiler gösterir daha dikkatli gözlem yapabilirler, tırnak yemek sürekli hareket etme gibi enerjiyi boşaltmaya yönelik davranışlar da sergileyebilirler (Tompkins, 2013).

1.3.2. Durumsal Anksiyete

Durumsal anksiyete, stresli bir durumda gerginlik ve endişe hislerini içinde barındıran bilinçli bir süreçtir. Anksiyetenin zaman içinde dalgalanması ve yoğunluğunun değişiklik göstermesi, uyarılmış otonom sinir sistemi ile ilişkilidir. Durumsal anksiyete bireyin içinde bulunduğu duruma spesifik olarak verdiği tepkidir (Ferreira ve Silva, 2016). Durumsal anksiyete içinde bulunulan durumda hissedilen çok yoğun bir duygu durumu ifade eder. Kısa süre içerisinde yoğunluğunda değişimler meydana gelebilir (Raglin, 2004).

1.3.3. Sürekli Anksiyete

Sürekli anksiyete, kesintisiz bir kişilik özelliğidir, yani stresli durumları tehdit edici bir biçimde algılama eğilimidir ve bireyin endişe düzeyini yükseltir. Bireyin kronik anksiyeteye duyarlı olduğu sürekli bir psikolojik özelliktir (Ferreira ve Silva, 2016).

Sürekli anksiyete daha durağan ve sabit bir yapıya sahiptir. Kalıcı anksiyetesi düşük olan bireye kıyasla kalıcı anksiyetesi yüksek olan bireyin stres verici bir durumla karşılaştığında durumsal anksiyetesinin daha yüksek olması beklenir (Raglin, 2004). Sürekli kaygı düzeyi yüksek olan bireyler tehdit edici bir durumla karşılaştıkları durumda durumsal anksiyete düzeyleri daha yüksek olur (Morales, 2012).

1.3.4. Anksiyete ve Öz Yeterlilik Arasındaki İlişki

Öz yeterliliğin yüksek olmasının sağladığı faydalar üzerinde yapılan çalışmalar mental iyi oluş ve hastalık ile öz yeterliliğin ilişkili olduğunu

bulmuşlardır. Özellikle, öz yeterlilik algısının kaygı bozukluklarının ortaya çıkışı ve tedavisi ile ilişkisi çalışılmıştır. Öz yeterlilik, kaygının yönetilmesini, tehdit edici durumlarla başa çıkabilmeyi ve kaçınma davranışını belirleyen önemli bir faktördür. İnsanlar tehdit edici durumları yönetebileceğini, üstesinden gelebileceğini düşünürse bu durumdan korkmazlar ve uyumsuz başa çıkma teknikleri kullanmaktan kaçınırlar. Yetişkinlerde ve çocuklarda öz yeterlilik inançları kaygı ile ters orantılıdır. Kaygı bozukluğu deneyimleyen bireylerde, kaçınma davranışı geleceğe yönelik kaygıdan daha çok öz yeterlilik inançları ile ilişkilidir (Ramacahndran, 2012).

1.3.5. Anksiyete ve Karar Verme Arasındaki İlişki

Yüksek anksiyeteye başa çıkabilmek ve huzursuzluğu azaltabilmek için eldeki seçenekleri değerlendirmek ve bir sonuca varmak daha kısa sürer. Bazı özgün karar verme stilleri, sadece ruh sağlığı ve bozuklukları ile değil genel popülasyonda karşılaşılan kişilik özellikleri ile de ilişkilidir. Kalıcı anksiyete gibi belirli akıl yürütme stilleri ile ilişkili kişilik özellikleri, psikolojik bozuklukların gelişimi ve/veya sürdürülmesine neden olacak faktörlerden biridir. Kararlı ve sabit olan bireysel farklılıklar, insanların belirsizlikler karşısında nasıl davrandıklarını, nasıl bilgi topladıklarını, inançlarını nasıl değiştirdiklerini ve sonunda nasıl karar verdiklerini anlamada yardımcı olabilir (Bensi, Giusberti, Nori, ve Gambetti, 2010).

Anlık kaygı düzeyi, içinde bulunulan durumda eldeki seçeneklere dair toplanan ilgi miktarıyla yakından ilişkilidir. Kaygının yüksek olduğu durumlarda karar verilen seçeneğe dair destekleyici veriler fazlaca irdelenirken, bu seçeneğin reddedilmesi gerektiğine dair bilgiler görmezden gelinir. Bir karar verilirken eldeki seçeneklerin meydana gelmesi olasılığı daha yakınsa, belirsizlik meydana gelir. Bu durumda seçenekler kabul eşiğini geçemediğinden, daha fazla bilgi toplanması gerekir (Bensi ve diğerleri, 2010).

1.4. AMAÇ

Yapılan bu çalışmada sosyodemografik değişkenler göz önünde bulundurularak katılımcıların kaygı ve genel öz yeterlilik algısına göre karar tarzlarındaki farklılıklar incelenmiştir. Bu amaçla kullanılan ölçekler ve kişisel bilgi

formuyla elde edilen veriler uygun analizlerle incelenecek ve literatürdeki çalışmalarla birlikte yorumlanacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1. KATILIMCILAR

Çalışmaya İstanbul ve Sakarya'dan 18-75 yaşları arasında 415 kişi katılmıştır. Yaş ortalaması 31,402 Standart Sapması 11,352 olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların %56,9'u (n=236) kadın, %43,1'i (n=179) erkektir. Araştırmaya katılımda gönüllülük esas alınmıştır.

2.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmaya katılan bireylerden bilgi almak için araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Bireylerin karar verme stratejilerini belirlemek amacıyla Melbourne Karar Verme Ölçeği, kaygı puanlarını elde etmek için Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri ve genel öz yeterlilik puanını elde etmek için Genel Öz Yeterlilik Ölçekleri kullanılmıştır.

2.2.1. Kişisel Bilgi formu

Katılımcıların sosyodemografik bilgilerini öğrenmek amacıyla hazırlanmış bu formda yaş, medeni durum, eğitim durumu, ekonomik durum ve çalışma durumu ile ilgili sorular yer almıştır.

2.2.2. Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri

Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri 40 maddeden oluşan bir öz değerlendirme envanteridir. Genç ve yetişkinlere uygulanabilen bu ölçek durumluk ve sürekli kaygı seviyelerini ayrı ayrı değerlendirmede kullanılır. Durumluk Kaygı Ölçeği anlık kaygı seviyesini ölçerken, Sürekli Kaygı Ölçeği bireyin genel kaygı seviyesini ölçmede kullanılır. Öner ve Le Compte (1983) tarafından ilk aşamada Türkçe 'ye çevirisi yapılan envanterin uyarlaması için Terazileme yöntemi kullanılmıştır. Sürekli Kaygı Ölçeğinin Kuder-Richardson güvenilirlik katsayıları 0,83 ile 0,87 arasında; Durumluk Kaygı Ölçeğinin güvenilirlik katsayıları arasında olduğu belirtilmiştir. Türkçe' ye

uyarlanan maddelerin güvenilirliği Sürekli Kaygı Ölçeği için 0,34 ve 0,72 arasındayken, Durumluk Kaygı Ölçeği için 0,42 ve 0,85 arasında olduğu belirtilmiştir. Test tekrar-test güvenilirlik katsayıları ise Sürekli Kaygı Ölçeği için 0,71 ve 0,86 arasında, Durumluk Kaygı Ölçeği için 0,26 ve 0,68 arasında hesaplanmıştır. Durumluk kaygı ölçeğinde 10 adet ters puanlanan madde vardır (1, 2, 5, 8, 10, 11, 15, 16, 19, 20). Sürekli Kaygı Ölçeğinde ise yedi adet ters puanlanan madde vardır (21, 26, 27, 30, 33, 36, 39). Her iki ölçekten elde edilen puanlar 20 ile 80 arasında değişir ve puanın yükselmesi kaygı düzeyinin arttığı biçiminde yorumlanır.

2.2.3. Melbourne Karar Verme Ölçeği (MKVÖ I-II)

Karar Verme stratejilerini ölçmek amacıyla Mann, Burnett, Radford ve Ford (1997) tarafından geliştirilmiştir. 28 madde ve iki bölümden oluşan ölçeğin maddelerinin alabileceği puanlar 0 ile 2 arasında değişmektedir. Alınan puan ile kullanılan karar verme stili doğru orantılıdır. Ölçeğin ilk bölümü altı maddeden oluşmaktadır ve karar vermede öz saygıyı ölçmektedir. Ölçekte 2, 4 ve 6 numaralı maddeler ters puanlanmaktadır.

Ölçeğin ters puanlanan maddesi bulunmayan İkinci kısmında dört alt boyut bulunmaktadır. Dikkatli karar verme alt boyutu altı madde (2, 4, 6, 8, 12, 16), Kaçınan karar verme alt boyutu altı madde (3, 9, 11, 14, 17, 19), Erteleyici karar verme alt boyutu beş madde (5, 7, 10, 19), Panik karar verme alt boyutu beş madde (1, 13, 15, 20, 22) içermektedir. Türkçe'ye Deniz (2004) tarafından uyarlanan ölçeğin Karar Vermede Öz Saygı alt boyutu güvenilirliği 0,850 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin ikinci bölümü dört alt boyut içermektedir. Dikkatli karar verme alt boyutu güvenilirliği 0,830, Kaçınan karar verme alt boyutu güvenilirliği 0,870, Erteleyici karar verme alt boyutu güvenilirliği 0,680 ve Panik karar verme alt boyutu güvenilirliği 0,840 olarak elde edilmiştir.

2.2.4. Genel Öz Yeterlilik Ölçeği

Schwarzer ve Jerusalem (1995) tarafından geliştirilen Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (GÖYÖ) 10 maddeden oluşan dördümlük likert biçiminde hazırlanmış (tamamen yanlış=1, tamamen doğru=4) ve 28 dile uyarlanmış uluslararası geçerliliği olan bir ölçektir. Bu çalışmalardan elde edilen verilere dayanarak ölçeğin güvenilirlik katsayısı

0,75 ve 0,91 arasında değişiklik gösterdiği belirtilmiştir. Her ülkeden elde edilen verilere faktör analizi uygulanmış ve tek boyutlu bir faktör elde edilmiştir (Scholz, Gutiérrez-Doña, Sud ve Schwarzer, 2002).

Aypay (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlama çalışması yapılmıştır. Ölçeğin 693 katılımcıya uygulanmasından sonra analizleri yapılmıştır ve uluslararası çalışmalardan farklı olarak iki faktörlü bir yapı bulmuştur. Bu farklılığın sebebi, kültürler arası farklılık ve ölçme sürecindeki farklılıklar olarak belirtilmiştir. 10 madde için hesaplanan güvenilirlik katsayısı 0,83 olarak bulunmuştur. Ölçekten elde edilen puan yükselmesi Genel Öz Yeterliliğin arttığı şekilde ifade edilmektedir.

2.3. UYGULAMA

Araştırma için veri toplanırken Kişisel Bilgi Formu, Melbourne Karar Verme Ölçeği, Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği kullanılmıştır. Anket formu katılımcılara elden verilmiş ve katılımcılar öncesinde araştırmanın amacı ve genel özellikleriyle ilgili bilgilendirilmiştir. Bir anket formunu doldurmak ortalama olarak 10 dakika sürmektedir.

2.4. VERİLERİN ANALİZİ

Bu araştırmadan elde edilen verilerin analizi SPSS (IBM Statistical Package for Social Sciences) 20.0 programı ile yapılmıştır. Cinsiyet, yaş, ekonomik durum, çalışma durumu, eğitim durumu, medeni durum gibi değişkenlerin sayı ve yüzde dağılımları verilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen puanların betimleyici istatistikleri ve ölçek maddelerinin güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Katılımcıların MKVÖ I-II alt boyutları ile Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri ve Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puanları arasında korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. MKVÖ I-II toplam puanlarının genel öz yeterlilik, durumluk ve sürekli kaygı düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Bağımsız Örnek t-Testleri ile incelenmiştir

2.5. SONUÇLAR

Bu kısımda araştırmanın örnekleme için betimleyici istatistik değerleri, Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri ile Genel Öz Yeterlilik ve MKVÖ I-II ölçekleri arasındaki ilişkiler belirtilmiştir.

Tablo 1.Sosyo-Demografik Değişkenlerin Sayı ve Yüzde Dağılımları

Değişken	Kategori	n	Yüzde
Yaş	18-23 yaş arası	408	31,9
	24-34 yaş arası		32,8
	35-75 yaş arası		35,3
Eğitim Durumu	Lise ve altı	413	28,1
	Üniversite ve üstü		71,9
Çalışma Durumu	Çalışıyor	410	55,1
	Çalışmıyor		44,9
Medeni Durum	Bekar	415	60
	Evli		40
Ekonomik Durum	Kötü	414	12,8
	Orta		60,1
	İyi		27,1

Katılımcıların %31,9'u (n=130) 18-23 yaş grubunda, %32,8'i (n=134) 24-34 yaş grubunda, %35,3'ü (n=144) 35-75 yaş grubundadır. Katılımcıların eğitim durumu incelendiğinde %28,1'i (n=116) Lise ve altı, %71,9'u (n=297) Üniversite ve üstü gruplarında yer almıştır. Katılımcıların %55,1'i (n=226) gelir getiren bir işte çalıştığını, %44,9'u (n=184) gelir getiren bir işte çalışmadığını bildirmiştir. Katılımcıların %60'ı (n=249) Bekar, %40'ı (n=166) evli olduğunu bildirmiştir. Dul/boşanmış grubunda bulunan katılımcılar yeterli sayıya ulaşmadığı için bekar grup ile birleştirilmiştir. Katılımcıların %12,8'i (n=53) ekonomik durumunu kötü, %60,1'i (n=249) orta ve %27,1'i (n=112) iyi olarak belirtmiştir (Bk. Tablo 1).

Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Betimleyici İstatistikleri

Toplam Puan	En Küçük Değer	En Büyük Değer	Ortalama	Standart Sapma
Durumluk Kaygı	20	73	39,622	9,626
Sürekli Kaygı	21	68	42,099	8,068
Genel Öz Yeterlilik	13	40	27,911	6,070
Karar Vermede Öz Saygı	0	12	3,022	2,528
Dikkatli Karar Verme	0	12	2,547	2,356
Kaçıngan Karar Verme	0	12	7,639	2,898
Erteleyici Karar Verme	0	10	5,745	2,546
Panik Karar Verme	0	10	6,058	2,524

Katılımcıların Durumluk Kaygı Ölçeği toplam puan ortalaması 39,622 olarak hesaplanmıştır. Bu ölçekten elde edilen en büyük değer 73, en küçük değer ise 20 olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların Sürekli Kaygı Ölçeği toplam puan ortalaması 42,099 olarak hesaplanmıştır. Bu ölçekten elde edilen en büyük değer 68, en küçük değer ise 21 olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların Genel Öz Yeterlilik Ölçeği toplam puan ortalaması 27,911 olarak hesaplanmıştır. Bu ölçekten elde edilen en büyük değer 40, en küçük değer ise 13 olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların MKVÖ I-II Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması 3,022 olarak hesaplanmıştır. Katılımcılar bu ölçekten en küçük 0 ve en büyük 12 puan almıştır. Katılımcıların MKVÖ I-II Dikkatli karar verme puan ortalaması 2,547 olarak hesaplanmıştır. Katılımcılar bu ölçekten en küçük 0 ve en büyük 12 puan almıştır. Katılımcıların MKVÖ I-II Kaçınan karar verme puan ortalaması 7,639 olarak hesaplanmıştır. Katılımcılar bu ölçekten en küçük 0 ve en büyük 12 puan almıştır. Katılımcıların MKVÖ I-II Erteleyici karar verme puan ortalaması 5,745 olarak hesaplanmıştır. Katılımcılar bu ölçekten en küçük 0 ve en büyük 10 puan almıştır. Katılımcıların MKVÖ I-II Panik karar verme puan ortalaması 6,058 olarak hesaplanmıştır. Katılımcılar bu ölçekten en küçük 0 ve en büyük 10 puan almıştır (Bk. Tablo 2).

Tablo 3. Araştırmada Kullanılan Ölçekler için İç Tutarlılık Katsayıları

n=415	Madde Sayısı	Cronbach Alfa
Karar Vermede Öz Saygı	6	0,750
Dikkatli alt boyutu	6	0,742
Kaçınan alt boyutu	6	0,751
Erteleyici alt boyutu	5	0,730
Panik alt boyutu	5	0,740
Durumluk Kaygı	20	0,893
Sürekli Kaygı	20	0,844
Genel Öz Yeterlilik	10	0,877

Araştırmada kullanılan MKVÖ I-II alt boyutları, Durumluk Kaygı, Sürekli Kaygı ve Genel Öz Yeterlilik ölçekleri için güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Karar Vermede Öz Saygı alt boyutu için güvenilirlik katsayısı 0,750, Dikkatli karar verme alt boyutu için 0,742, Kaçınan karar verme alt boyutu için 0,751, Erteleyici karar verme için 0,730 ve Panik karar verme için 0,740 olarak elde edilmiştir. Durumluk Kaygı ölçeği için 0,893, Sürekli Kaygı Ölçeği için 0,844 ve Genel Öz Yeterlilik Ölçeği için 0,877 olarak bulunmuştur (Bk. Tablo 3).

Tablo 4. Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri, Genel Öz Yeterlilik ve MKVÖ I-II Alt Boyutları için Korelasyon Analizi

Ölçekler (n=415)	Durumluk Kaygı	Sürekli Kaygı	Genel Öz Yeterlilik
Karar Vermede Öz Saygı	0,275***	0,501***	-0,503***
Dikkatli	0,170***	0,194***	-0,305***
Kaçıngan	-0,221***	-0,359***	0,430***
Erteleyici	-0,306***	-0,439***	0,355***
Panik	-0,304***	-0,513***	0,482***

p<0,05*; p<0,01**; p<0,001***

Araştırmada kullanılan Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği ve MKVÖ I-II alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda Durumluk Kaygı ve MKVÖ I-II'nin alt boyutları arasında elde edilen korelasyon katsayıları -0,306 ile 0,275 arasında değişmektedir. Durumluk Kaygı Ölçeği ve Sürekli Kaygı Ölçeği puanları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,594$; $p<0,001$). Durumluk Kaygı ve Genel Öz Yeterlilik Ölçeği puanları arasında negatif yönlü ve zayıf istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-0,261$; $p<0,001$). Sürekli Kaygı ve MKVÖ I-II'nin alt boyutları korelasyon katsayıları -0,513 ile 0,501 arasında değişmektedir. Sürekli Kaygı ve Genel Öz Yeterlilik Ölçeği puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-0,376$; $p<0,001$). Genel Öz Yeterlilik ve MKVÖ I-II'nin alt boyutları korelasyon katsayıları -0,503 ile 0,480 arasında değişmektedir (Bk. Tablo 4).

Tablo 5. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Tüm Örneklemde Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Durumluk Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	214	2,430	2,233	-5,064	413	0,000
	Ortalamanın üstü	201	3,652	2,674			
Dikkatli	Ortalamanın altı	214	2,304	2,202	-2,171	399,453*	0,030
	Ortalamanın üstü	201	2,806	2,489			
Kaçınan	Ortalamanın altı	214	8,196	2,657	4,105	398,177*	0,000
	Ortalamanın üstü	201	7,045	3,030			
Erteleyici	Ortalamanın altı	214	6,416	2,395	5,745	408,042*	0,000
	Ortalamanın üstü	201	5,030	2,512			
Panik	Ortalamanın altı	214	6,734	2,336	5,836	405,101*	0,000
	Ortalamanın üstü	201	5,338	2,523			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Tüm örnekleme Durumluk Kaygıya göre oluşturulan ve kaygı düzeyini belirten grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(413) = -5,064$; $p < 0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} = 3,652$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalamasından ($\bar{x} = 2,430$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(399,453) = -2,171$; $p < 0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 2,806$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 2,304$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(398,177) = 4,105$; $p < 0,001$. Durumluk Kaygı

puanı ortalamanın altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=8,196$), Durumluk Kaygı puanı ortalamanın üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=7,045$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(408,042)=5,745$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=6,416$), Durumluk Kaygı puanı ortalamanın üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=5,030$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(405,101)=5,836$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=6,734$), Durumluk Kaygı puanı ortalamanın üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=5,338$) yüksektir (Bk. Tablo 5).

Tablo 6. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Tüm Örneklemde Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Sürekli Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	223	2,090	1,877	-8,809	413	0,000
	Ortalamanın üstü	192	4,104	2,751			
Dikkatli	Ortalamanın altı	223	2,215	2,179	-3,123	413	0,002
	Ortalamanın üstü	192	2,932	2,498			
Kaçınan	Ortalamanın altı	223	8,448	2,567	6,355	379,563*	0,000
	Ortalamanın üstü	192	6,698	2,982			
Erteleyici	Ortalamanın altı	223	6,596	2,359	7,859	401,921*	0,000
	Ortalamanın üstü	192	4,755	2,397			
Panik	Ortalamanın altı	223	7,018	2,276	9,131	400,570*	0,000
	Ortalamanın üstü	192	4,943	2,336			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Tüm örneklemede Sürekli Kaygıya göre oluşturulan ve kaygı düzeyini belirten grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(413)=-8,809$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=4,104$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalamasından ($\bar{x}=2,090$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(413)=-3,123$; $p<0,01$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=2,932$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=2,215$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(379,563)=6,355$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=8,448$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=6,698$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(401,921)=7,859$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=6,596$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=4,755$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(400,570)=9,131$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=7,018$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=4,943$) yüksektir (Bk. Tablo 6).

Tablo 7. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Tüm Örneklemde Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Genel Öz Yeterlilik	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	192	4,104	2,607	8,809	413	0,000
	Ortalamanın üstü	223	2,090	2,047			
Dikkatli	Ortalamanın altı	192	3,307	2,472	6,385	413	0,000
	Ortalamanın üstü	223	1,892	2,042			
Kaçınan	Ortalamanın altı	192	6,662	3,030	-6,702	413	0,000
	Ortalamanın üstü	223	8,480	2,497			
Erteleyici	Ortalamanın altı	192	5,151	2,520	-4,501	400,907*	0,000
	Ortalamanın üstü	223	6,256	2,461			
Panik	Ortalamanın altı	192	5,047	2,469	-8,088	388,807*	0,000
	Ortalamanın üstü	223	6,928	2,233			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Tüm örnekleme Genel Öz Yeterliliğe göre oluşturulan ve genel öz yeterlilik düzeyini belirten grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(413)=8,806$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=4,104$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=2,090$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(413)=6,385$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=3,307$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=1,892$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel

olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(413)=-6,702$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=8,480$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=6,662$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(400,907)=-4,501$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=6,256$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=5,151$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(388,807)=-8,088$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=6,928$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=5,047$) yüksektir (Bk. Tablo 7).

Tablo 8. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Kadınlarda Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Durumluk Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	125	2,656	2,383	-3,116	219,701*	0,002
	Ortalamanın üstü	111	3,703	2,736			
Dikkatli	Ortalamanın altı	125	2,520	2,347	-0,270	234	0,788
	Ortalamanın üstü	111	2,604	2,413			
Kaçınan	Ortalamanın altı	125	7,888	2,820	2,036	234	0,043
	Ortalamanın üstü	111	7,117	2,993			
Erteleyici	Ortalamanın altı	125	6,608	2,307	4,981	234	0,000
	Ortalamanın üstü	111	5,045	2,513			
Panik	Ortalamanın altı	125	6,496	2,274	4,182	234	0,000
	Ortalamanın üstü	111	5,180	2,559			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Kadınlarda Durumluk Kaygıya göre oluşturulan ve kaygı düzeyini belirten grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(219,701)=-3,116$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=3,703$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalamasından ($\bar{x}=2,656$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır; $t(234)=-0,270$; $p>0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(234)=2,036$; $p<0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=7,888$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=7,117$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(234)=4,981$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=6,608$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=5,045$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(234)=4,182$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=6,496$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=5,180$) yüksektir (Bk. Tablo 8).

Tablo 9. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Erkeklerde Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Durumluk Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	89	2,112	1,974	5,609	177	0,000
	Ortalamanın üstü	90	3,589	2,609			
Dikkatli	Ortalamanın altı	89	2,000	1,954	6,039	153,245*	0,000
	Ortalamanın üstü	90	3,056	2,572			
Kaçınan	Ortalamanın altı	89	8,629	2,357	-3,245	177	0,001
	Ortalamanın üstü	90	6,956	3,090			
Erteleyici	Ortalamanın altı	89	6,146	2,503	-2,401	177	0,017
	Ortalamanın üstü	90	5,011	2,524			
Panik	Ortalamanın altı	89	7,067	2,392	-4,997	177	0,000
	Ortalamanın üstü	90	5,533	2,478			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Erkeklerde Durumluk Kaygıya göre oluşturulan ve durumluk kaygı düzeyini belirten grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(177)=5,609$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=3,589$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalamasından ($\bar{x}=2,112$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(153,245)=6,039$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=3,056$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=2,000$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(177)=-3,245$; $p<0,01$. Durumluk Kaygı puanı

ortalamanın altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,629$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 6,956$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(177) = -2,401$; $p < 0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,146$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,011$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(177) = -4,997$; $p < 0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 7,067$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,533$) yüksektir (Bk. Tablo 9).

Tablo 10. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Kadınlarda Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Sürekli Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	125	2,224	1,900	-6,094	186,422*	0,000
	Ortalamanın üstü	111	4,189	2,887			
Dikkatli	Ortalamanın altı	125	2,456	2,312	-0,709	234	0,479
	Ortalamanın üstü	111	2,676	2,446			
Kaçınan	Ortalamanın altı	125	8,368	2,471	4,862	209,648*	0,000
	Ortalamanın üstü	111	6,577	3,106			
Erteleyici	Ortalamanın altı	125	6,840	2,241	6,823	234	0,000
	Ortalamanın üstü	111	4,784	2,387			
Panik	Ortalamanın altı	125	6,760	2,252	6,212	234	0,000
	Ortalamanın üstü	111	4,883	2,388			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Kadınlarda Sürekli Kaygıya göre oluşturulan ve sü grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Sürekli Kaygı puanı

ortalamanın altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(186,422)=-6,094$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=4,189$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=2,224$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır; $t(234)=-0,709$; $p>0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(209,648)=4,862$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=8,368$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=6,577$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(234)=6,823$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=6,840$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=4,784$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(234)=6,212$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=6,760$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=4,883$) yüksektir (Bk. Tablo 10).

Tablo 11. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Erkeklerde Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Sürekli Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	98	1,918	1,843	-6,076	141,502*	0,000
	Ortalamanın üstü	81	3,988	2,567			
Dikkatli	Ortalamanın altı	98	1,908	1,964	-3,987	148,632*	0,000
	Ortalamanın üstü	81	3,284	2,541			
Kaçınan	Ortalamanın altı	98	8,551	2,694	4,086	177	0,000
	Ortalamanın üstü	81	6,864	2,814			
Erteleyici	Ortalamanın altı	98	6,286	2,479	4,258	177	0,000
	Ortalamanın üstü	81	4,716	2,425			
Panik	Ortalamanın altı	98	7,347	2,275	6,798	170,731*	0,000
	Ortalamanın üstü	81	5,025	2,275			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Erkeklerde Sürekli Kaygıya göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(141,502)=-6,076$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=3,988$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=1,918$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(148,632)=-3,987$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=3,284$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=1,908$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(177)=4,086$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun

Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,551$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 6,864$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(177)=4,258$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,286$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,716$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(170,731)=6,798$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 7,347$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,025$) yüksektir (Bk. Tablo 11).

Tablo 12. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Kadınlarda Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Genel Öz Yeterlilik	N	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	113	4,239	2,791	6,628	198,015*	0,000
	Ortalamanın üstü	123	2,146	1,945			
Dikkatli	Ortalamanın altı	113	3,080	2,560	3,266	216,405*	0,001
	Ortalamanın üstü	123	2,081	2,087			
Kaçınan	Ortalamanın altı	113	6,407	3,078	-5,979	209,088*	0,000
	Ortalamanın üstü	123	8,553	2,351			
Erteleyici	Ortalamanın altı	113	5,212	2,617	-3,971	234	0,000
	Ortalamanın üstü	123	6,480	2,284			
Panik	Ortalamanın altı	113	4,876	2,479	-6,387	234	0,000
	Ortalamanın üstü	123	6,797	2,138			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Kadınlarda Genel Öz Yeterlilik düzeylerine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Genel Öz Yeterlilik puanı

ortalamanın altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(198,015)=6,628$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =4,239$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =2,146$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(216,405)=-3,266$; $p<0,01$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =3,080$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =2,081$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(209,088)=-5,979$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =8,553$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =6,407$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(234)=-3,971$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,480$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,212$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(234)=-6,387$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,797$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =4,876$) yüksektir (Bk. Tablo 12).

Tablo 13. MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Erkeklerde Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Genel Öz Yeterlilik	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	79	3,911	2,322	5,609	177	0,000
	Ortalamanın üstü	100	2,020	2,174			
Dikkatli	Ortalamanın altı	79	3,633	2,316	6,039	153,245*	0,000
	Ortalamanın üstü	100	1,660	1,971			
Kaçınan	Ortalamanın altı	79	7,025	2,939	-3,245	177	0,001
	Ortalamanın üstü	100	8,390	2,674			
Erteleyici	Ortalamanın altı	79	5,063	2,388	-2,401	177	0,017
	Ortalamanın üstü	100	5,980	2,648			
Panik	Ortalamanın altı	79	5,291	2,450	-4,997	177	0,000
	Ortalamanın üstü	100	7,090	2,345			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Erkeklerde Genel Öz Yeterlilik düzeylerine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(177)=5,609$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=3,911$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=2,020$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(153,245)=6,039$ $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=3,633$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=1,660$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(177)=-3,245$; $p<0,01$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının

üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,390$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 7,025$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(177) = -2,401$; $p < 0,05$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 5,980$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,063$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(177) = -4,997$; $p < 0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 7,090$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,291$) yüksektir (Bk. Tablo 13).

Tablo 14. 18-23 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından için t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Durumluk Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	58	3,121	2,209	-2,409	128	0,017
	Ortalamanın üstü	72	4,167	2,742			
Dikkatli	Ortalamanın altı	58	2,276	2,101	-1,507	128	0,134
	Ortalamanın üstü	72	2,889	2,458			
Kaçınan	Ortalamanın altı	58	7,983	2,788	2,783	128	0,006
	Ortalamanın üstü	72	6,500	3,193			
Erteleyici	Ortalamanın altı	58	5,552	2,303	1,362	128	0,176
	Ortalamanın üstü	72	4,972	2,495			
Panik	Ortalamanın altı	58	5,793	2,462	1,817	128	0,072
	Ortalamanın üstü	72	4,972	2,638			

18-23 yaş grubunda Durumluk Kaygıya göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile

karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(128)=-2,409$; $p<0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =4,167$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =3,121$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(128)=-1,507$; $p<0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur; $t(128)=2,783$; $p<0,01$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =7,983$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =6,500$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(128)=1,362$; $p>0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(128)=1,817$; $p>0,05$ (Bk. Tablo 14).

Tablo 15. 24-34 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Durumluk Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	73	2,219	2,305	-4,041	110,381*	0,000
	Ortalamanın üstü	61	4,131	3,036			
Dikkatli	Ortalamanın altı	73	2,370	2,354	-1,004	132	0,317
	Ortalamanın üstü	61	2,787	2,443			
Kaçınan	Ortalamanın altı	73	8,384	2,961	2,634	132	0,009
	Ortalamanın üstü	61	7,049	2,872			
Erteleyici	Ortalamanın altı	73	6,767	2,579	2,634	132	0,009
	Ortalamanın üstü	61	4,934	2,657			
Panik	Ortalamanın altı	73	7,014	2,519	3,927	132	0,000
	Ortalamanın üstü	61	5,328	2,420			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

24-34 yaş grubunda Durumluk Kaygıya göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(110,381)=-4,041$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=4,131$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=2,219$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(132)=-1,004$; $p>0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(132)=2,634$; $p<0,01$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=8,383$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=7,049$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve

üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(132)=2,634$; $p<0,01$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,767$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =4,934$) yüksektir Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır $t(132)=3,927$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =7,014$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,328$) yüksektir (Bk. Tablo 15).

Tablo 16. 35-75 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Durumluk Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	81	2,185	2,104	-1,266	142	0,208
	Ortalamanın üstü	63	2,619	1,955			
Dikkatli	Ortalamanın altı	81	2,284	2,169	-1,034	142	0,303
	Ortalamanın üstü	63	2,698	2,637			
Kaçınan	Ortalamanın altı	81	8,173	2,290	1,176	112,493*	0,242
	Ortalamanın üstü	63	7,635	3,018			
Erteleyici	Ortalamanın altı	81	6,753	2,142	3,886	142	0,000
	Ortalamanın üstü	63	5,254	2,482			
Panik	Ortalamanın altı	81	7,111	1,884	3,697	110,780*	0,000
	Ortalamanın üstü	63	5,698	2,538			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

35-75 yaş grubunda Durumluk Kaygıya göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır;

$t(142)=-1,266$; $p>0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(142)=-1,034$; $p>0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(112,493)=1,176$; $p>0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(142)=3,886$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,753$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,254$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır $t(110,780)=3,697$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =7,111$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,698$) yüksektir (Bk. Tablo 16).

Tablo 17. 18-23 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Sürekli Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	56	2,554	2,044	-4,958	127,734*	0,000
	Ortalamanın üstü	74	4,568	2,586			
Dikkatli	Ortalamanın altı	56	2,054	2,031	-2,514	126,804*	0,013
	Ortalamanın üstü	74	3,041	2,441			
Kaçınan	Ortalamanın altı	56	8,571	2,586	4,901	128	0,000
	Ortalamanın üstü	74	6,095	3,039			
Erteleyici	Ortalamanın altı	56	6,232	2,280	4,386	128	0,000
	Ortalamanın üstü	74	4,473	2,253			
Panik	Ortalamanın altı	56	6,589	2,535	5,278	128	0,000
	Ortalamanın üstü	74	4,392	2,201			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

18-23 yaş grubunda Sürekli Kaygıya göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(127,734)=-4,958$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=4,568$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=2,554$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(126,804)=-2,514$; $p<0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli Karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=3,041$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=2,054$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(128)=4,901$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun

Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,571$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 6,095$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(128)=4,386$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,232$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,473$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır $t(128)=5,278$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,589$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,392$) yüksektir (Bk. Tablo 17).

Tablo 18. 24-34 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Sürekli Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	69	1,826	1,823	-5,924	102,844*	0,000
	Ortalamanın üstü	65	4,431	3,072			
Dikkatli	Ortalamanın altı	69	2,087	1,976	-2,374	116,926*	0,019
	Ortalamanın üstü	65	3,062	2,698			
Kaçınan	Ortalamanın altı	69	8,522	2,790	3,072	132	0,003
	Ortalamanın üstü	65	6,985	3,003			
Erteleyici	Ortalamanın altı	69	6,855	2,591	4,228	132	0,000
	Ortalamanın üstü	65	4,954	2,613			
Panik	Ortalamanın altı	69	7,188	2,528	4,633	132	0,000
	Ortalamanın üstü	65	5,246	2,312			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

24-34 yaş grubunda Sürekli Kaygıya göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile

karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(102,844)=-5,924$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =4,431$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =1,826$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(116,926)=-2,374$; $p<0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli Karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =3,062$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =2,087$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(132)=3,072$; $p<0,01$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =8,522$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =6,985$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(132)=4,228$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,855$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =4,954$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır $t(132)=4,633$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =7,188$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,246$) yüksektir (Bk. Tablo 18).

Tablo 19. 35-75 Yaş Grubunda Melbourne Karar Verme Ölçeği Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Açısından Bağımsız Örnek t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Sürekli Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	95	2,021	1,762	-2,971	142	0,003
	Ortalamanın üstü	49	3,061	2,375			
Dikkatli	Ortalamanın altı	95	2,411	2,417	-0,382	142	0,703
	Ortalamanın üstü	49	2,571	2,345			
Kaçınan	Ortalamanın altı	95	8,326	2,438	2,509	142	0,013
	Ortalamanın üstü	49	7,184	2,863			
Erteleyici	Ortalamanın altı	95	6,663	2,229	4,144	142	0,000
	Ortalamanın üstü	49	5,000	2,380			
Panik	Ortalamanın altı	95	7,137	1,900	5,074	142	0,000
	Ortalamanın üstü	49	5,245	2,496			

35-75 yaş grubunda Sürekli Kaygıya göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(142)=-2,971$; $p<0,01$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=3,061$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=2,021$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(142)=-0,382$; $p>0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(142)=2,509$; $p<0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=8,326$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından (\bar{x}

=7,184) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(142)=4,144$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,663$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,000$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır $t(142)=5,074$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =7,137$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,245$) yüksektir (Bk. Tablo 19).

Tablo 20. 18-23 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Genel Öz Yeterlilik	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	69	4,739	2,627	5,538	123,594*	0,000
	Ortalamanın üstü	61	2,525	1,911			
Dikkatli	Ortalamanın altı	69	3,348	2,394	4,109	127,003*	0,000
	Ortalamanın üstü	61	1,787	1,933			
Kaçınan	Ortalamanın altı	69	5,812	2,907	-5,948	128	0,000
	Ortalamanın üstü	61	8,689	2,566			
Erteleyici	Ortalamanın altı	69	4,551	2,435	-3,559	128	0,001
	Ortalamanın üstü	61	6,000	2,176			
Panik	Ortalamanın altı	69	4,261	2,356	-5,627	128	0,000
	Ortalamanın üstü	61	6,557	2,284			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

18-23 yaş grubunda Genel Öz Yeterlilik düzeylerine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı

toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(123,5944)=5,538$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =4,739$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =2,525$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(127,003)=4,109$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli Karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =3,348$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =1,787$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların gruplarının Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(128)=-5,948$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =8,689$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,812$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(128)=-3,559$; $p<0,01$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,000$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =4,551$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır $t(128)=-5,627$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,557$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =4,261$) yüksektir (Bk. Tablo 20).

Tablo 21. 24-34 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Genel Öz Yeterlilik	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	60	4,133	2,937	4,000	114,109*	0,000
	Ortalamanın üstü	74	2,243	2,426			
Dikkatli	Ortalamanın altı	60	3,050	2,375	2,163	132	0,032
	Ortalamanın üstü	74	2,162	2,353			
Kaçınan	Ortalamanın altı	60	6,917	3,093	-3,096	132	0,002
	Ortalamanın üstü	74	8,473	2,721			
Erteleyici	Ortalamanın altı	60	5,217	2,650	-2,770	132	0,006
	Ortalamanın üstü	74	6,514	2,731			
Panik	Ortalamanın altı	60	5,317	2,541	-3,914	132	0,000
	Ortalamanın üstü	74	7,000	2,421			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

24-34 yaş grubunda Genel Öz Yeterlilik düzeylerine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(114,109)=4,000$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =4,133$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =2,243$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(132)=2,163$; $p<0,05$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli Karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =3,050$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =2,162$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(132)=-3,096$; $p<0,01$. Genel Öz Yeterlilik puanı

ortalamanın üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,473$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 6,917$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(132) = -2,770$; $p < 0,01$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,514$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,217$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır $t(132) = -2,770$; $p < 0,01$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 7,000$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,317$) yüksektir (Bk. Tablo 21).

Tablo 22. 35-75 Yaş Grubunda MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Genel Öz Yeterlilik	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	61	3,410	2,069	5,578	112,196*	0,000
	Ortalamanın üstü	83	1,614	1,666			
Dikkatli	Ortalamanın altı	61	3,508	2,700	4,554	97,422*	0,000
	Ortalamanın üstü	83	1,699	1,786			
Kaçınan	Ortalamanın altı	61	7,328	2,965	-2,325	108,620*	0,022
	Ortalamanın üstü	83	8,386	2,284			
Erteleyici	Ortalamanın altı	61	5,803	2,379	-1,259	142	0,210
	Ortalamanın üstü	83	6,313	2,419			
Panik	Ortalamanın altı	61	5,607	2,347	-4,196	142	0,000
	Ortalamanın üstü	83	7,145	2,037			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

35-75 yaş grubunda Genel Öz Yeterlilik düzeylerine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(12,196)=5,578$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} = 3,410$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} = 1,614$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(97,422)=4,554$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli Karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 3,508$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 1,699$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların gruplarının Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(108,620)=-2,325$; $p<0,05$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,386$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 7,328$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(142)=-1,259$; $p>0,05$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır $t(142)=-4,196$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 7,145$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,607$) yüksektir (Bk. Tablo 22).

Tablo 23. Bekar Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Durumluk Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	109	2,624	2,168	-3,942	246,955*	0,000
	Ortalamanın üstü	140	3,871	2,825			
Dikkatli	Ortalamanın altı	109	2,193	2,070	-2,550	246,711*	0,011
	Ortalamanın üstü	140	2,943	2,572			
Kaçınan	Ortalamanın altı	109	8,239	2,802	3,562	247	0,000
	Ortalamanın üstü	140	6,886	3,100			
Erteleyici	Ortalamanın altı	109	5,963	2,411	2,856	247	0,005
	Ortalamanın üstü	140	5,064	2,505			
Panik	Ortalamanın altı	109	6,367	2,537	3,381	247	0,001
	Ortalamanın üstü	140	5,286	2,477			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Bekar grupta Durumluk Kaygıya göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(246,955)=-3,942$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=3,871$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=2,624$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(246,711)=-2,550$; $p<0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=2,943$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=2,193$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247)=3,562$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun

Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,239$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 6,886$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247)=2,856$; $p<0,01$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 5,963$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,064$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247)=3,381$; $p<0,01$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,367$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,286$) yüksektir (Bk. Tablo 23).

Tablo 24. Evli Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Durumluk Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	T	Serbestlik Derecesi	P
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	105	2,229	2,292	-2,516	164	0,013
	Ortalamanın üstü	61	3,148	2,227			
Dikkatli	Ortalamanın altı	105	2,419	2,336	-0,195	164	0,845
	Ortalamanın üstü	61	2,492	2,278			
Kaçınan	Ortalamanın altı	105	8,152	2,511	1,746	164	0,083
	Ortalamanın üstü	61	7,410	2,854			
Erteleyici	Ortalamanın altı	105	6,886	2,297	5,027	164	0,000
	Ortalamanın üstü	61	4,951	2,546			
Panik	Ortalamanın altı	105	7,114	2,049	4,211	102,035*	0,000
	Ortalamanın üstü	61	5,459	2,643			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Evli grupta Durumluk Kaygıya göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Durumluk Kaygı puanı

ortalamanın altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(164)=-2,516$; $p<0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =3,148$), Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =2,229$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(164)=-0,195$; $p>0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(164)=1,746$; $p>0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(164)=5,027$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,886$), Durumluk Kaygı puanı ortalamanın üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =4,951$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(102,035)=4,211$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =7,114$), Durumluk Kaygı puanı ortalamanın üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,459$) yüksektir (Bk. Tablo 24).

Tablo 25. Bekar Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Sürekli Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	118	2,305	2,036	-6,342	237,840*	0,000
	Ortalamanın üstü	131	4,244	2,765			
Dikkatli	Ortalamanın altı	118	2,263	2,240	-2,233	247	0,026
	Ortalamanın üstü	131	2,931	2,484			
Kaçınan	Ortalamanın altı	118	8,407	2,814	4,768	247	0,000
	Ortalamanın üstü	131	6,641	3,008			
Erteleyici	Ortalamanın altı	118	6,229	2,409	4,822	247	0,000
	Ortalamanın üstü	131	4,763	2,382			
Panik	Ortalamanın altı	118	6,703	2,526	5,900	247	0,000
	Ortalamanın üstü	131	4,908	2,275			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Bekar grupta Sürekli Kaygıya göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(237,840)=-6,342$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=4,244$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=2,305$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247)=-2,233$; $p<0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=2,931$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=2,263$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247)=4,768$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun

Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,407$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 6,641$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247)=4,822$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,229$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,763$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247)=5,900$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,703$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,908$) yüksektir (Bk. Tablo 25).

Tablo 26. Evli Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Sürekli Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	P
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	105	1,848	1,657	-5,094	86,362*	0,000
	Ortalamanın üstü	61	3,803	2,719			
Dikkatli	Ortalamanın altı	105	2,162	2,117	-2,100	164	0,037
	Ortalamanın üstü	61	2,934	2,549			
Kaçınan	Ortalamanın altı	105	8,495	2,271	3,829	101,563*	0,000
	Ortalamanın üstü	61	6,820	2,947			
Erteleyici	Ortalamanın altı	105	7,010	2,242	6,082	164	0,000
	Ortalamanın üstü	61	4,738	2,449			
Panik	Ortalamanın altı	105	7,371	1,908	6,398	101,434*	0,000
	Ortalamanın üstü	61	5,016	2,480			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Evli grupta Sürekli Kaygıya göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Sürekli Kaygı puanı

ortalamanın altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(86,362)=-5,094$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamanın üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =3,803$), Sürekli Kaygı puanı ortalamanın altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =1,848$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamanın altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(164)=-2,100$; $p<0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamanın üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =2,934$), Sürekli Kaygı puanı ortalamanın altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =2,162$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamanın altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(101,563)=3,829$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamanın altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =8,495$), Sürekli Kaygı puanı ortalamanın üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =6,820$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamanın altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(164)=6,082$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamanın altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =7,010$), Sürekli Kaygı puanı ortalamanın üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =4,738$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamanın altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(101,434)=6,398$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamanın altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =7,371$), Sürekli Kaygı puanı ortalamanın üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,016$) yüksektir (Bk. Tablo 26).

Tablo 27. Bekar Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından Farklı t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Genel Öz Yeterlilik	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	P
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	121	4,298	2,691	6,040	232,528*	0,000
	Ortalamanın üstü	128	2,406	2,211			
Dikkatli	Ortalamanın altı	121	3,347	2,455	4,897	237,071*	0,000
	Ortalamanın üstü	128	1,922	2,113			
Kaçınan	Ortalamanın altı	121	6,306	3,008	-6,363	247	0,000
	Ortalamanın üstü	128	8,586	2,643			
Erteleyici	Ortalamanın altı	121	4,760	2,456	-4,439	247	0,000
	Ortalamanın üstü	128	6,117	2,367			
Panik	Ortalamanın altı	121	4,736	2,359	-6,660	247	0,000
	Ortalamanın üstü	128	6,727	2,357			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Bekar grupta Genel Öz Yeterlilik düzeylerine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(232,528)=6,040$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =4,298$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =2,406$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(237,071)=4,897$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =3,347$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =2,193$) yüksektir Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247)=-6,363$; $p<0,001$.

Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,586$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 6,306$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247) = -4,439$; $p < 0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,117$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,760$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247) = -6,660$; $p < 0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,727$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,736$) yüksektir (Bk. Tablo 27).

Tablo 28. Evli Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Genel Öz Yeterlilik	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	71	3,775	2,439	6,225	119,594*	0,000
	Ortalamanın üstü	95	1,663	1,723			
Dikkatli	Ortalamanın altı	71	3,239	2,515	3,858	127,865*	0,000
	Ortalamanın üstü	95	1,853	1,951			
Kaçınan	Ortalamanın altı	71	7,268	2,990	-2,512	126,713*	0,013
	Ortalamanın üstü	95	8,337	2,291			
Erteleyici	Ortalamanın altı	71	5,817	2,503	-1,563	164	0,120
	Ortalamanın üstü	95	6,442	2,584			
Panik	Ortalamanın altı	71	5,577	2,578	-4,380	129,450*	0,000
	Ortalamanın üstü	95	7,200	2,035			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Evli grupta Genel Öz Yeterlilik düzeylerine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile

karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(119,594)=6,225$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =3,775$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =1,723$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(127,865)=3,858$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =3,239$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =1,853$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(126,713)=-2,512$; $p<0,05$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =8,337$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =7,268$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(164)=-1,563$; $p>0,05$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(129,450)=-4,380$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =7,200$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,577$) yüksektir (Bk. Tablo 28).

Tablo 29. Çalışan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Durumluk Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	P
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	119	2,076	2,187	-3,589	207,248*	0,000
	Ortalamanın üstü	107	3,224	2,622			
Dikkatli	Ortalamanın altı	119	2,328	2,337	-1,635	224	0,103
	Ortalamanın üstü	107	2,851	2,468			
Kaçınan	Ortalamanın altı	119	8,420	2,772	2,212	224	0,028
	Ortalamanın üstü	107	7,570	3,004			
Erteleyici	Ortalamanın altı	119	6,479	2,418	3,838	224	0,000
	Ortalamanın üstü	107	5,234	2,456			
Panik	Ortalamanın altı	119	7,101	2,241	3,753	224	0,000
	Ortalamanın üstü	107	5,925	2,468			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Çalışan grupta Durumluk Kaygıya göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(207,248)=-3,589$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=3,224$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=2,706$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(224)=-1,635$; $p>0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(224)=2,212$; $p<0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=8,420$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=7,570$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve

üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(224)=3,838$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,479$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,234$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(224)=3,753$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =7,101$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,925$) yüksektir (Bk. Tablo 29).

Tablo 30. Çalışmayan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Durumluk Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	94	2,872	2,235	-3,180	182	0,002
	Ortalamanın üstü	90	4,022	2,660			
Dikkatli	Ortalamanın altı	94	2,245	2,025	-1,303	169,535*	0,194
	Ortalamanın üstü	90	2,689	2,556			
Kaçınan	Ortalamanın altı	94	7,957	2,471	3,622	172,720*	0,000
	Ortalamanın üstü	90	6,489	2,992			
Erteleyici	Ortalamanın altı	94	6,362	2,378	4,565	182	0,000
	Ortalamanın üstü	90	4,700	2,559			
Panik	Ortalamanın altı	94	6,266	2,393	4,441	182	0,000
	Ortalamanın üstü	90	4,678	2,458			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Çalışmayan grupta Durumluk Kaygıya göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(182)=-3,180$;

$p < 0,01$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} = 4,022$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} = 2,872$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(169,535) = -1,303$; $p > 0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(172,720) = 3,622$; $p < 0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 7,957$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 6,489$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(182) = 4,565$; $p < 0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,362$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,700$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(182) = 4,441$; $p < 0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,266$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,678$) yüksektir (Bk. Tablo 30).

Tablo 31. Çalışan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Sürekli Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	130	1,792	1,715	-5,926	144,552*	0,000
	Ortalamanın üstü	96	3,740	2,863			
Dikkatli	Ortalamanın altı	130	2,246	2,252	-2,371	189,588*	0,019
	Ortalamanın üstü	96	3,021	2,550			
Kaçınan	Ortalamanın altı	130	8,754	2,549	4,623	224	0,000
	Ortalamanın üstü	96	7,021	3,078			
Erteleyici	Ortalamanın altı	130	6,539	2,418	4,737	224	0,000
	Ortalamanın üstü	96	5,010	2,369			
Panik	Ortalamanın altı	130	7,339	2,144	6,205	224	0,000
	Ortalamanın üstü	96	5,469	2,362			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Çalışan grupta Sürekli Kaygıya göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(144,552)=-5,926$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=3,740$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=1,792$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(189,588)=-2,371$; $p<0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=3,021$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=2,246$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(224)=4,623$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun

Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,754$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 7,021$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(224)=4,737$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,539$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,010$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(224)=6,025$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 7,339$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,469$) yüksektir (Bk. Tablo 31).

Tablo 32. Çalışmayan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Sürekli Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	93	2,505	2,020	-5,442	182	0,000
	Ortalamanın üstü	91	4,385	2,619			
Dikkatli	Ortalamanın altı	93	2,172	2,083	-1,735	182	0,084
	Ortalamanın üstü	91	2,758	2,487			
Kaçınan	Ortalamanın altı	93	8,022	2,545	3,942	182	0,000
	Ortalamanın üstü	91	6,440	2,891			
Erteleyici	Ortalamanın altı	93	6,677	2,285	6,615	182	0,000
	Ortalamanın üstü	91	4,396	2,394			
Panik	Ortalamanın altı	93	6,570	2,388	6,432	182	0,000
	Ortalamanın üstü	91	4,385	2,215			

Çalışmayan grupta Sürekli Kaygıya göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Sürekli Kaygı puanı

ortalamanın altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(182)=-5,442$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =4,385$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =2,505$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(182)=-1,735$; $p>0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(182)=3,942$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =8,022$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =6,440$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(182)=6,615$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,677$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =4,396$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(182)=6,432$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,570$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =4,385$) yüksektir (Bk. Tablo 32).

Tablo 33. Çalışan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Genel Öz Yeterlilik	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	98	3,674	2,604	5,856	224	0,000
	Ortalamanın üstü	128	1,813	2,019			
Dikkatli	Ortalamanın altı	98	3,408	2,674	4,578	171,541*	0,000
	Ortalamanın üstü	128	1,938	1,967			
Kaçınan	Ortalamanın altı	98	7,051	3,157	-4,416	179,225*	0,000
	Ortalamanın üstü	128	8,758	2,471			
Erteleyici	Ortalamanın altı	98	5,327	2,478	-3,003	224	0,003
	Ortalamanın üstü	128	6,320	2,456			
Panik	Ortalamanın altı	98	5,612	2,327	-5,374	224	0,000
	Ortalamanın üstü	128	7,258	2,246			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Çalışan grupta Genel Öz Yeterlilik düzeylerine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(224)=5,826$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} = 3,674$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} = 1,813$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(171,541)=4,578$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 3,498$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 1,938$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(179,225)=-4,416$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının

üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,758$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 7,051$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(224) = -3,003$; $p < 0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,320$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,327$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(224) = -5,374$; $p < 0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 7,258$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,612$) yüksektir (Bk. Tablo 33).

Tablo 34. Çalışmayan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Genel Öz Yeterlilik	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	91	4,517	2,558	6,353	168,944*	0,000
	Ortalamanın üstü	93	2,376	1,967			
Dikkatli	Ortalamanın altı	91	3,165	2,272	4,279	180,689*	0,000
	Ortalamanın üstü	93	1,774	2,132			
Kaçınan	Ortalamanın altı	91	6,319	2,851	-4,602	182	0,000
	Ortalamanın üstü	93	8,140	2,509			
Erteleyici	Ortalamanın altı	91	4,923	2,566	-3,319	182	0,001
	Ortalamanın üstü	93	6,161	2,495			
Panik	Ortalamanın altı	91	4,462	2,500	-5,894	182	0,000
	Ortalamanın üstü	93	6,495	2,170			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Çalışmayan grupta Genel Öz Yeterlilik düzeylerine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(168,944)=6,353$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =4,517$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =2,376$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(180,689)=4,279$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =3,165$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =1,774$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(182)=-4,602$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =8,140$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =6,319$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(182)=-3,319$; $p<0,01$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,161$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =4,923$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(182)=-5,894$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,495$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =4,462$) yüksektir (Bk. Tablo 34).

Tablo 35. Eğitim Düzeyi Lise ve Altı Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Durumluk Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	59	2,288	1,974	-2,333	114	0,021
	Ortalamanın üstü	57	3,193	2,199			
Dikkatli	Ortalamanın altı	59	2,627	2,196	-1,447	114	0,151
	Ortalamanın üstü	57	3,263	2,532			
Kaçınan	Ortalamanın altı	59	7,729	2,384	2,016	114	0,046
	Ortalamanın üstü	57	6,842	2,351			
Erteleyici	Ortalamanın altı	59	6,763	2,262	4,328	114	0,000
	Ortalamanın üstü	57	4,947	2,255			
Panik	Ortalamanın altı	59	6,847	2,099	4,279	114	0,000
	Ortalamanın üstü	57	5,158	2,153			

Eğitim Düzeyi Lise ve altı olarak belirlenen grupta Durumluk Kaygı Düzeyine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(114)=-2,333$; $p<0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=3,193$), Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=2,288$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(114)=-1,447$; $p>0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(114)=2,016$; $p<0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=7,729$), Durumluk Kaygı puanı ortalamanın üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından (\bar{x}

=6,842) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(114)=4,328$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=6,763$), Durumluk Kaygı puanı ortalamanın üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=4,947$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(114)=4,279$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=6,847$), Durumluk Kaygı puanı ortalamanın üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=5,158$) yüksektir (Bk. Tablo 35).

Tablo 36. Eğitim Düzeyi Üniversite ve Üstü Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Durumluk Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	155	2,484	2,328	-4,511	274,105*	0,000
	Ortalamanın üstü	142	3,845	2,822			
Dikkatli	Ortalamanın altı	155	2,181	2,199	-1,412	295	0,159
	Ortalamanın üstü	142	2,556	2,387			
Kaçınan	Ortalamanın altı	155	8,374	2,740	3,385	295	0,001
	Ortalamanın üstü	142	7,204	3,212			
Erteleyici	Ortalamanın altı	155	6,284	2,438	4,025	295	0,000
	Ortalamanın üstü	142	5,106	2,606			
Panik	Ortalamanın altı	155	6,690	2,424	4,327	295	0,000
	Ortalamanın üstü	142	5,415	2,653			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Eğitim düzeyi Üniversite ve üstü olarak belirlenen grupta Durumluk Kaygı düzeyine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Durumluk Kaygı puanı ortalamanın altı ve üstü olan grupların

Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(274,105)=-4,511$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=3,845$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=2,484$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(295)=-1,412$; $p>0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(295)=3,385$; $p<0,01$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=8,374$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=7,204$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(295)=4,025$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=6,284$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=5,106$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(295)=4,327$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=6,690$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=5,415$) yüksektir (Bk. Tablo 36).

Tablo 37. Eğitim Düzeyi Lise ve Altı Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Sürekli Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	67	2,328	1,988	-2,445	114	0,016
	Ortalamanın üstü	49	3,286	2,208			
Dikkatli	Ortalamanın altı	67	2,746	2,452	-1,024	114	0,308
	Ortalamanın üstü	49	3,204	2,273			
Kaçınan	Ortalamanın altı	67	7,582	2,336	1,526	114	0,130
	Ortalamanın üstü	49	6,898	2,452			
Erteleyici	Ortalamanın altı	67	6,701	2,342	4,689	114	0,000
	Ortalamanın üstü	49	4,735	2,069			
Panik	Ortalamanın altı	67	6,478	2,272	2,606	114	0,010
	Ortalamanın üstü	49	5,388	2,158			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Eğitim durumu Lise ve altı olarak belirlenen grupta Sürekli Kaygı düzeyine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(114)=-2,445$; $p<0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =3,286$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =2,328$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(114)=-1,024$; $p>0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(114)=1,526$; $p>0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(114)=4,689$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun

Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,701$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,735$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(114)=2,606$; $p<0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,478$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,388$) yüksektir (Bk. Tablo 37).

Tablo 38. Eğitim Düzeyi Üniversite ve Üstü Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Sürekli Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	155	2,000	1,823	-8,409	234,877*	0,000
	Ortalamanın üstü	142	4,373	2,875			
Dikkatli	Ortalamanın altı	155	1,935	1,916	-3,349	259,272*	0,001
	Ortalamanın üstü	142	2,824	2,575			
Kaçınan	Ortalamanın altı	155	8,877	2,487	6,715	268,268*	0,000
	Ortalamanın üstü	142	6,655	3,144			
Erteleyici	Ortalamanın altı	155	6,581	2,352	6,384	295	0,000
	Ortalamanın üstü	142	4,782	2,504			
Panik	Ortalamanın altı	155	7,245	2,252	9,063	295	0,000
	Ortalamanın üstü	142	4,810	2,379			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Eğitim düzeyi Üniversite ve üstü olarak belirlenen grupta Sürekli Kaygı düzeylerine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(234,877)=-8,409$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması (\bar{x}

=4,373), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} = 2,000$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(189,588) = -2,371$; $p < 0,01$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 2,824$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 1,935$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(268,268) = 6,715$; $p < 0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,877$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 6,655$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(295) = 6,384$; $p < 0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,581$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,782$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(295) = 9,063$; $p < 0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 7,245$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,810$) yüksektir (Bk. Tablo 38).

Tablo 39. Eğitim Düzeyi Lise ve Altı Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Genel Öz Yeterlilik	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	59	3,661	2,241	5,352	101,644*	0,000
	Ortalamanın üstü	57	1,772	1,500			
Dikkatli	Ortalamanın altı	59	3,780	2,450	4,131	114	0,000
	Ortalamanın üstü	57	2,070	1,972			
Kaçınan	Ortalamanın altı	59	6,915	2,395	-1,741	114	0,084
	Ortalamanın üstü	57	7,684	2,362			
Erteleyici	Ortalamanın altı	59	5,763	2,269	-0,486	114	0,628
	Ortalamanın üstü	57	5,982	2,595			
Panik	Ortalamanın altı	59	5,220	2,093	-4,082	114	0,000
	Ortalamanın üstü	57	6,842	2,186			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Eğitim düzeyi Lise ve altı olarak belirlenen grupta Genel Öz Yeterlilik düzeylerine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamanın altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(101,644)=5,352$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamanın altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=3,661$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamanın üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=1,772$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamanın altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(114)=4,131$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamanın altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=3,780$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamanın üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=2,070$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamanın altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(114)=-1,741$;

$p > 0,05$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(114) = -0,486$; $p > 0,05$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(114) = -4,082$; $p < 0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,842$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,220$) yüksektir (Bk. Tablo 39).

Tablo 40. Eğitim Düzeyi Üniversite ve Üstü Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Genel Öz Yeterlilik	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	131	4,321	2,730	7,237	246,208*	0,000
	Ortalamanın üstü	166	2,199	2,197			
Dikkatli	Ortalamanın altı	131	3,031	2,399	4,543	257,416*	0,000
	Ortalamanın üstü	166	1,831	2,067			
Kaçınan	Ortalamanın altı	131	6,626	3,233	-6,215	238,939*	0,000
	Ortalamanın üstü	166	8,753	2,490			
Erteleyici	Ortalamanın altı	131	4,924	2,580	-4,902	295	0,000
	Ortalamanın üstü	166	6,349	2,414			
Panik	Ortalamanın altı	131	4,969	2,616	-7,029	295	0,000
	Ortalamanın üstü	166	6,958	2,255			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Eğitim düzeyi Üniversite ve üstü olarak belirlenen grupta Genel Öz Yeterlilik düzeylerine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(246,208) = 7,237$; $p < 0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması (\bar{x}

=4,321), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} = 2,199$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(257,416) = 4,543$; $p < 0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 3,031$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 1,831$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(238,939) = -6,215$; $p < 0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,753$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 6,626$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(295) = -4,902$; $p < 0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,349$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,925$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(295) = -7,029$; $p < 0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,958$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,969$) yüksektir (Bk. Tablo 40).

Tablo 41. Ekonomik Durumu Kötü Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Durumluk Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	16	2,875	2,306	-2,163	51	0,035
	Ortalamanın üstü	37	4,730	3,070			
Dikkatli	Ortalamanın altı	16	2,875	2,217	-1,025	51	0,310
	Ortalamanın üstü	37	3,676	2,759			
Kaçınan	Ortalamanın altı	16	8,813	2,073	3,083	47,793*	0,003
	Ortalamanın üstü	37	6,324	3,764			
Erteleyici	Ortalamanın altı	16	5,875	2,604	1,821	51	0,074
	Ortalamanın üstü	37	4,297	3,008			
Panik	Ortalamanın altı	16	5,938	3,130	1,567	51	0,123
	Ortalamanın üstü	37	4,649	2,574			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Ekonomik durumu kötü olan grupta Durumluk Kaygı düzeyine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(51)=-2,163$; $p<0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=4,730$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=2,875$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(51)=-1,025$; $p>0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(47,793)=3,083$; $p<0,01$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=8,813$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=6,324$) yüksektir. Durumluk Kaygı

puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(51)=1,821$; $p>0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(51)=1,567$; $p>0,05$ (Bk. Tablo 41).

Tablo 42. Ekonomik Durumu Orta Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Durumluk Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	127	2,677	2,413	-2,462	247	0,015
	Ortalamanın üstü	122	3,443	2,493			
Dikkatli	Ortalamanın altı	127	2,213	2,238	-1,188	247	0,236
	Ortalamanın üstü	122	2,557	2,343			
Kaçınan	Ortalamanın altı	127	8,126	2,828	2,542	247	0,012
	Ortalamanın üstü	122	7,230	2,733			
Erteleyici	Ortalamanın altı	127	6,283	2,439	3,547	247	0,000
	Ortalamanın üstü	122	5,189	2,430			
Panik	Ortalamanın altı	127	6,457	2,380	3,406	247	0,001
	Ortalamanın üstü	122	5,402	2,508			

Ekonomik durumu orta olan grupta Durumluk Kaygı düzeyine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247)=-2,462$; $p<0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=3,443$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=2,677$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(247)=-1,188$; $p>0,05$. Durumluk Kaygı puanı

ortalamanın altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247)=2,542$; $p<0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =8,126$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =7,230$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247)=3,547$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,283$). Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,189$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247)=3,406$; $p<0,01$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,457$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,402$) yüksektir (Bk. Tablo 42).

Tablo 43. Ekonomik Durumu İyi Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Durumluk Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Durumluk Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	71	1,887	1,761	-3,066	60,462*	0,003
	Ortalamanın üstü	41	3,317	2,669			
Dikkatli	Ortalamanın altı	71	2,338	2,144	-1,091	110	0,278
	Ortalamanın üstü	41	2,829	2,539			
Kaçınan	Ortalamanın altı	71	8,183	2,463	2,133	110	0,035
	Ortalamanın üstü	41	7,049	3,098			
Erteleyici	Ortalamanın altı	71	6,775	2,250	3,599	110	0,000
	Ortalamanın üstü	41	5,195	2,216			
Panik	Ortalamanın altı	71	7,408	1,887	4,029	110	0,000
	Ortalamanın üstü	41	5,732	2,480			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Ekonomik durumu iyi olan grupta Durumluk Kaygı düzeyine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(60,462)=-3,066$; $p<0,01$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =3,317$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =1,887$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(110)=-1,091$; $p>0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(110)=2,133$; $p<0,05$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =8,183$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =7,049$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(109)=3,599$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,775$). Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,195$) yüksektir. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(110)=4,029$; $p<0,001$. Durumluk Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =7,408$), Durumluk Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,732$) yüksektir (Bk. Tablo 43).

Tablo 44. Ekonomik Durumu Kötü Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Sürekli Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	14	2,786	2,607	-2,101	51	0,041
	Ortalamanın üstü	39	4,667	2,959			
Dikkatli	Ortalamanın altı	14	3,143	2,248	-0,482	51	0,632
	Ortalamanın üstü	39	3,538	2,752			
Kaçınan	Ortalamanın altı	14	9,286	3,074	2,934	51	0,005
	Ortalamanın üstü	39	6,282	3,356			
Erteleyici	Ortalamanın altı	14	6,429	2,138	2,567	51	0,013
	Ortalamanın üstü	39	4,179	3,008			
Panik	Ortalamanın altı	14	6,786	3,191	2,928	51	0,005
	Ortalamanın üstü	39	4,410	2,370			

Ekonomik durumu kötü olan grupta Sürekli Kaygı düzeyine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(51)=-2,101$; $p<0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =4,667$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =2,786$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(51)=-0,482$; $p>0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(51)=2,934$; $p<0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =9,286$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =6,282$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların

Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(51)=2,567$; $p<0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,429$). Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =4,179$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(51)=2,928$; $p<0,01$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,786$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =4,410$) yüksektir (Bk. Tablo 44).

Tablo 45. Ekonomik Durumu Orta Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Sürekli Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	134	2,179	1,826	-6,291	193,300*	0,000
	Ortalamanın üstü	115	4,070	2,743			
Dikkatli	Ortalamanın altı	134	2,075	2,119	-2,276	227,655*	0,024
	Ortalamanın üstü	115	2,739	2,439			
Kaçınan	Ortalamanın altı	134	8,515	2,491	5,281	247	0,000
	Ortalamanın üstü	115	6,722	2,867			
Erteleyici	Ortalamanın altı	134	6,590	2,340	6,178	247	0,000
	Ortalamanın üstü	115	4,765	2,303			
Panik	Ortalamanın altı	134	6,828	2,289	6,560	247	0,000
	Ortalamanın üstü	115	4,904	2,328			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Ekonomik durumu orta olan grupta Sürekli Kaygı düzeyine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(193,300)=-$

6,291; $p < 0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} = 4,070$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} = 2,179$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(227,655) = -2,276$; $p < 0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 2,739$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 2,075$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247) = 5,281$; $p < 0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,515$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 6,722$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247) = 6,178$; $p < 0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,590$). Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,765$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247) = 6,560$; $p < 0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,828$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,904$) yüksektir (Bk. Tablo 45).

Tablo 46. Ekonomik Durumu İyi Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Sürekli Kaygı Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Sürekli Kaygı	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	75	1,800	1,786	-3,955	53,965*	0,000
	Ortalamanın üstü	37	3,649	2,552			
Dikkatli	Ortalamanın altı	75	2,293	2,253	-1,480	110	0,142
	Ortalamanın üstü	37	2,973	2,351			
Kaçınan	Ortalamanın altı	75	8,173	2,596	2,259	110	0,026
	Ortalamanın üstü	37	6,946	2,915			
Erteleyici	Ortalamanın altı	75	6,640	2,459	3,224	91,909*	0,002
	Ortalamanın üstü	37	5,297	1,854			
Panik	Ortalamanın altı	75	7,400	2,027	4,343	110	0,000
	Ortalamanın üstü	37	5,568	2,243			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Ekonomik durumu iyi olan grupta Sürekli Kaygı düzeyine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(53,965)=-3,955$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x}=3,649$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x}=1,800$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(110)=-1,480$; $p>0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(110)=2,259$; $p<0,05$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x}=8,173$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x}=6,946$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan

grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(91,909)=3,224$; $p<0,01$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,640$). Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,297$) yüksektir. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(110)=4,343$; $p<0,001$. Sürekli Kaygı puanı ortalamasının altında olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =7,400$), Sürekli Kaygı puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,568$) yüksektir (Bk. Tablo 46).

Tablo 47. Ekonomik Durumu Kötü Olan MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Genel Öz Yeterlilik	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	31	5,097	2,521	2,885	51	0,006
	Ortalamanın üstü	22	2,864	3,106			
Dikkatli	Ortalamanın altı	31	3,968	2,228	1,803	51	0,077
	Ortalamanın üstü	22	2,682	2,966			
Kaçınan	Ortalamanın altı	31	6,097	3,448	-2,525	51	0,015
	Ortalamanın üstü	22	8,455	3,203			
Erteleyici	Ortalamanın altı	31	4,065	2,828	-2,141	51	0,037
	Ortalamanın üstü	22	5,773	2,910			
Panik	Ortalamanın altı	31	4,000	2,449	-3,561	51	0,001
	Ortalamanın üstü	22	6,500	2,614			

Ekonomik durumu kötü olan grupta Genel Öz Yeterlilik düzeyine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(51)=2,885$; $p<0,01$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan

grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} = 5,097$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} = 2,864$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; $t(51)=1,803$; $p>0,05$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(51)=-2,525$; $p<0,05$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,455$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 6,097$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(51)=-2,141$; $p<0,05$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 5,773$). Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,065$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(51)=-3,561$; $p<0,01$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,500$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 4,000$) yüksektir (Bk. Tablo 47).

Tablo 48. Ekonomik Durumu Orta Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Genel Öz Yeterlilik	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	117	4,128	2,598	6,935	211,686*	0,000
	Ortalamanın üstü	132	2,098	1,922			
Dikkatli	Ortalamanın altı	117	3,043	2,547	4,364	210,044*	0,000
	Ortalamanın üstü	132	1,795	1,861			
Kaçınan	Ortalamanın altı	117	6,795	3,061	-4,846	214,292*	0,000
	Ortalamanın üstü	132	8,477	2,310			
Erteleyici	Ortalamanın altı	117	5,274	2,494	-2,864	247	0,005
	Ortalamanın üstü	132	6,167	2,422			
Panik	Ortalamanın altı	117	5,085	2,441	-5,363	247	0,000
	Ortalamanın üstü	132	6,697	2,298			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Ekonomik durumu orta olan grupta Genel Öz Yeterlilik düzeyine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(211,686)=6,935$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =4,128$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =2,098$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(210,044)=4,364$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =3,043$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli karar verme toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =1,795$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(214,292)=-4,846$; $p<0,001$.

Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 8,477$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 6,795$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247) = -2,864$; $p < 0,01$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,167$). Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,274$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(247) = -5,363$; $p < 0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} = 6,697$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} = 5,085$) yüksektir (Bk. Tablo 48).

Tablo 49. Ekonomik Durumu İyi Olan Grupta MKVÖ I-II Alt Boyutları Toplam Puan Ortalamalarının Genel Öz Yeterlilik Düzeyleri Açısından t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Ölçek Toplam Puanı	Genel Öz Yeterlilik	n	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
Karar Vermede Öz Saygı	Ortalamanın altı	44	3,341	2,496	3,507	72,504*	0,001
	Ortalamanın üstü	68	1,809	1,831			
Dikkatli	Ortalamanın altı	44	3,545	2,367	4,065	110	0,000
	Ortalamanın üstü	68	1,853	2,002			
Kaçınan	Ortalamanın altı	44	6,705	2,629	-3,444	110	0,001
	Ortalamanın üstü	68	8,456	2,628			
Erteleyici	Ortalamanın altı	44	5,591	2,182	-2,227	110	0,028
	Ortalamanın üstü	68	6,588	2,395			
Panik	Ortalamanın altı	44	5,682	2,370	-4,542	110	0,000
	Ortalamanın üstü	68	7,515	1,881			

*Varyansların eşit olmaması durumunda kullanılan t değeri

Ekonomik durumu iyi olan grupta Genel Öz Yeterlilik düzeyine göre oluşturulan grupların, MKVÖ I-II alt boyutları toplam puan ortalamaları Bağımsız Örnek t-Testi analizi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(72,504)=3,507$; $p<0,01$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Karar Vermede Öz Saygı puan ortalaması ($\bar{x} =3,341$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Karar Vermede Öz Saygı toplam puan ortalamasından ($\bar{x} =1,809$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Dikkatli karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(110)=4,065$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =3,545$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Dikkatli karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =1,853$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altı ve üstü olan grupların Kaçınan karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(110)=-3,444$; $p<0,01$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Kaçınan karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =8,456$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =6,705$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Erteleyici karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(110)=-2,227$; $p<0,05$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =6,588$). Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,591$) yüksektir. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında ve üstünde olan grupların Panik karar verme puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(110)=-4,542$; $p<0,001$. Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının üstünde olan grubun Panik karar verme puan ortalaması ($\bar{x} =7,515$), Genel Öz Yeterlilik puanı ortalamasının altında olan grubun Erteleyici karar verme puan ortalamasından ($\bar{x} =5,682$) yüksektir (Bk. Tablo 49).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TARTIŞMA

Karar verme süreci birçok değişkenden etkilenebilen ve önemli kararlardan gündelik hayatta verilen sıradan kararlara kadar her insanın sık sık deneyimlediği bir süreçtir. Belirli bir hedefe ulaşmak için etkili kararlar vermenin yaşam doyumunu belirlemede büyük bir etkisi vardır (Siebert, Kunz ve Rolf, 2020). Mental sağlığı etkileyen ve ciddi sonuçlara sebep olan durumlarla başa çıkmada koruyucu faktörlerin rolü büyüktür. Karar verme yöntemlerinin koruyucu faktörler üzerindeki etkisi vurgulanmıştır. Bu yöntemler bireyin sağlığı için koruyucu faktörleri destekler niteliktedir (Bavolar ve Bacikova-Sleskova, 2020). Genel Öz Yeterlilik ve anksiyete değişkenlerinin karar sürecinde ne gibi etkilerinin olduğu incelendiğinde bu sürecin daha iyi değerlendirilmesine katkıda bulunabileceği düşünülmektedir. Bu tez çalışmasının amacı, karar verme stillerinin Kaygı ve Genel Öz Yeterlilik değişkenlerinden nasıl etkilendiği incelemektir. Yapılan güvenilirlik analizleri ile araştırma için kullanılan ölçeklerin güvenilirlik değerlerinin çalışma için yeterli olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3). Değişkenler arasındaki ilişkiler ve bulgular literatürden elde edilen bilgiler ışığında tartışılacaktır.

Bu çalışmada kullanılan ölçeklerin birbiriyle ilişkisini incelemek için Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. Karar verme stillerinin ve Karar Vermede Öz Saygının sosyodemografik kategorilerde bağımsız değişkenlere göre nasıl farklılaştığı Bağımsız Örnek t-Testi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda karar verme stilleri, Karar Vermede Öz Saygı ile Anksiyete ve Genel Öz Yeterlilik arasında anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

Ölçeklerden elde edilen toplam puanlarla yapılan Korelasyon Analizi sonucunda Sürekli Kaygı ile Karar Vermede Öz Saygı arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Sürekli Kaygı ve Dikkatli karar verme stili arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Ancak Panik, Erteleyici ve Kaçınan karar

verme stilleri ile Sürekli Kaygı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Durumluk Kaygı ile Karar Vermede Öz Saygı ve dikkatli karar verme stilinde pozitif yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Durumluk Kaygı ile Genel Öz Yeterlilik, Kaçınan, Erteleyici, Panik karar verme stilleri arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Genel Öz Yeterlilik ile Erteleyici, Panik ve Kaçınan stillerinde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Genel Öz Yeterlilik ile Kaçınan, Erteleyici ve Panik stilleri arasında ise pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Genel Öz Yeterlilik ile Karar Vermede Öz Saygı ve dikkatli karar verme stili arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Çalışmanın değişkenleri olan Sürekli Kaygı, Durumluk Kaygı ve Genel Öz Yeterlilik ile karar verme stilleri arasındaki ilişkiler özetlendiğinde Genel Öz Yeterlilik algısı arttıkça bireylerin verdikleri kararlara ilişkin saygısının ve dikkatli karar verme stilini kullanma ihtimalinin azaldığı belirlenmiştir. Sürekli ve Durumluk Kaygı arttıkça bireylerin karar verirken Kaçınan, Erteleyici ve Panik stillerini daha az kullandığı ve verdikleri kararlara daha fazla güvendikleri belirlenmiştir.

Karar verme ile anksiyete arasındaki ilişki karmaşık olarak değerlendirilmiştir. Çobanoğlu (2017)'nin çalışmasında Sürekli Kaygının karar verirken davranış üzerindeki etkisinin Durumluk Kaygıdan daha fazla olduğu belirtilmiştir. Sürekli Kaygının bilişsel kapasiteyi negatif yönde etkilediği ve dikkati düşürdüğü ifade edilmiştir. Yapılan çalışmada Sürekli Kaygısı yüksek olan bireylerin daha kötü seçimler yaptığı gözlemlenmiştir. Farklı kaygı seviyelerinin karar verme sürecine etkisinin farklı olabileceği belirtilmiştir. Soane, Schubert, Lunn ve Pollard (2015) yaptıkları çalışmada, kaygı düzeyi arttıkça bireylerin bilgi aramaya yönelik davranışlarında azalma gözlenmiştir. Diğer taraftan kaygı azaldıkça konuyla ilgili daha fazla araştırma yapmak için karar vermekten kaçınarak karar sürecinin ertelendiği belirtilmiştir. Bu tez çalışmasında da genel olarak kaygı düzeyi azaldıkça bireylerin daha fazla Kaçınan, Erteleyici ve Panik stillerini kullandığı belirlenmiştir.

Tüm örneklem dahil edilerek yapılan Bağımsız Örnek t-Testi sonuçlarına göre kaygı düzeyi arttıkça bireylerin karar verirken dikkatli ve verilen kararlara daha fazla güven duymaya yatkın olduğu şeklinde bir yorum yapmak mümkündür. Durumluk Kaygı ve Sürekli Kaygının karar vermede benzer etkilere sahip olduğu

belirlenmiştir. Genel Öz Yeterlilik algısına ilişkin yapılan analizde ise Genel Öz Yeterlilik algısı düşük olan bireylerin karar verirken daha dikkatli oldukları ve kararlarına daha fazla güvendikleri şeklinde yorum yapmak mümkündür. Diğer yandan Genel Öz Yeterlilik algısı yüksek olan bireylerin karar verirken daha Kaçıngan, Erteleyici ve Panik stilini kullandığı belirlenmiştir. Karar verme stillerine dair sosyodemografik değişkenlere göre elde edilen diğer bulgular yapılan diğer çalışmalarla karşılaştırılarak yorumlanacaktır.

Literatürde karar vermenin birçok değişkenle ilişkili olduğunu belirtilmiştir. Geçmişte verilmiş kararların sonuçları insanların vereceği yeni kararları etkiler. Verilen kararlar sonucunda yaşanabilecek kayıpların etkisi ise kazanımların karar sürecine yapacağı etkiden daha fazladır (Gold ve Shadlen, 2007). Bavolar ve Bacikova-Sleskova (2019) tarafından yapılan bir çalışmada uyumlu ve uyumsuz karar verme ile mental sağlığın farklı düzeylerde bir etkileşiminin olduğu belirtilmiştir. Bu etkileşim kişilerarası ilişkilerde ve depresyon semptomlarında daha fazla belirgindir.

Kaygı düzeyinin karar verme üzerindeki etkisini incelemek için yapılan çalışmalardan biri, Sürekli Kaygı ve belirsizliğe olan tahammülsüzlüğün ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Tantan Ulu ve Yaka, 2020). Kaygı düzeyi yüksek olan bireylerin herhangi belirsiz bir durumda dikkatli karar verme stilini kullanması bu süreçte var olan seçeneklerin daha dikkatli biçimde incelenmesine yönelik olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Kaygı düzeyinin, bilişsel ön yargıları neden ve ne şekilde etkilediğini anlamak için yapılmış bir çalışmada, Sürekli Kaygısı yüksek olan kişilerin çevrelerini kaygı düzeyi daha düşük olan bireylere kıyasla daha fazla tehdit edici olarak algıladıkları belirlenmiştir. Kaygı düzeyi yüksek bireyler, çevreleriyle etkileşimleri sonucunda edindikleri bilgileri düzenlerken karar verilmesi gereken durumda seçenekleri tehdit olarak görme eğilimindedirler (White, Skokin, Carlos ve Weawe, 2015). Bu çalışmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde kaygı düzeyi yüksek olan bireylerin, dikkatli karar verme stilini daha fazla kullandığı belirlenmiştir. Yüksek kaygı deneyimleyen bireylerin karar verirken daha dikkatli

davranmasının bir açıklaması çevresel uyarınları daha tehdit edici biçimde algılamaya olan yatkınlıkları olabilir.

Kaygı düzeyinin karar vermeye etkisi cinsiyetler açısından incelendiğinde hem kadın hem de erkek katılımcılarda kaygı düzeyleri azaldıkça kaçınma, Erteleyici ve Panik stillerini kullanma oranı artmıştır. Erkeklerin kaygı düzeyi yükseldikçe dikkatli karar verme stilini kullandıkları belirlenmiştir. Ancak kadın katılımcıların kaygı düzeyleri ve dikkatli karar verme arasında böyle bir ilişki gözlemlenmemiştir. Kadın ve erkek katılımcıların dikkatli karar verme toplam puan ortalamaları düşüktür ve bu tez çalışmasından elde edilen bilgiler ışığında kadın katılımcıların dikkatli karar verme stilini daha az kullandığını söylemek mümkündür. Titrek, Konak ve Titrek (2013)'in yaptığı bir çalışmada erkek katılımcıların dikkatli karar verme stilini kadın katılımcılardan daha fazla kullandıkları belirtilmiştir. Atılğan (2018) tarafından yapılan bir çalışmada ise kadın katılımcıların dikkatli karar verme stilini erkek katılımcılara kıyasla fazla kullandığı görülmüştür. Ancak bazı çalışmalarda karar vermenin cinsiyet değişkeni açısından farklılaşmadığı bulunmuştur (Avşaroğlu ve Üre, 2007; Eraslan, 2015; Alver, Ada ve Çakıcı, 2006; Ulaş, Epçaçan, Epçaçan ve Koçak, 2015).

Işık ve Cengiz (2018) tarafından yapılan çalışmada karar verme stilleri açısından cinsiyete dayalı farklılıklar bulunmuştur ve kadın katılımcıların Karar Vermede Öz Saygı, dikkatli, Kaçınan ve Erteleyici stillerde erkek katılımcılardan daha yüksek puan aldığı belirtilmiştir. Karar verme üzerine yapılan bazı çalışmalarda kadın üniversite öğrencilerinin karar verirken Panik stilini daha fazla kullandıkları belirlenmiştir (Ertural, 2019; Tatlıhoğlu, 2010). Ancak eğitim seviyesi arttıkça karar vermenin cinsiyete göre bir farklılık göstermediği ifade edilmiştir. Voleybol hakemleri ile yapılan bir çalışmada ise kadın hakemlerin Kaçınan ve Panik karar verme stilini daha fazla kullandıkları sonucu elde edilmiştir (Sarıdede, 2018).

Bu tez çalışmasında Genel Öz Yeterlilik değişkeni açısından karar verme stilleri incelendiğinde, kadın ve erkek katılımcıların benzer sonuçlar aldığı gözlemlenmiştir. Genel Öz Yeterlilik algısı arttıkça kadın ve erkek katılımcılar Kaçınan, Erteleyici ve Panik stillerini daha fazla kullanmışlardır (Tablo 9 ve Tablo 10). Öz yeterliliğe ilişkin var olan kuramsal çalışmalar, cinsiyet değişkeni açısından

bir farklılık belirtmemişlerdir (Bandura, 1989). Sarıdede (2018) tarafından yapılan tez çalışmasında Öz Yeterlilik algısı ve karar verme stilleri arasında pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Öz Yeterlilik algısı arttıkça karar verme becerisinin arttığı; Kaçınan, Erteleyici ve Panik karar verme eğilimlerinin azaldığı belirtilmiştir.

Karar verme, özellikle karar durumu karmaşık olduğunda ve farklı seçeneklerin sınıflandırılması gerektiğinde normal yaşlanma sürecinden etkilenir. Karar verme süreci ayrıca görevlerin karmaşıklığı ve bireysel farklılıklar nedeniyle de yaşlılıktan etkilenebilir (Brand ve Markowitsch, 2010). Samanez-Larkin ve Knutson (2015)'ın yaptıkları çalışmada, yaşlanmanın karar verme performansını azaltmadığı hatta belirli kriterler sağlandığında daha iyi karar verilebilmesi için önemli bir faktör olduğu belirtilmiştir. Yaş değişkeninin karar verme üzerindeki etkilerini inceleyen bazı çalışmalar bu değişken açısından farklılıklar bulunduğunu belirtmiştir. Yaşlanmanın bilişsel işlevler üzerindeki etkilerine rağmen, karar verme stratejileri bilişsel yaşlanmadan daha az etkilenir. Bu sayede yaşlı yetişkinlerin genç bireyler tarafından verilen kararlar kadar iyi karar vermesi beklenebilir (Frey, Mata ve Hertwig, 2015).

Yaşlanmanın karar verme kalitesi üzerinde doğrudan bir etkisinin bulunmadığı belirtilmiştir. Kısa süreli hafıza ve karar verme süresinin ilerleyen yaşlarda farklılık göstermesi olasıdır. Yaşın karar verme üzerindeki etkisi risk alma veya riskten kaçınma davranışına göre değişiklik göstermektedir bununla birlikte karar verilecek konunun bağlamına göre değişiklik göstermektedir (Henninger, Madden ve Huettel, 2010). Huang, Wood, Berher ve Hanoch (2013) tarafından yapılan çalışmada karar verirken risk alma davranışının yaşa göre değişmediği bulunmuştur.

Karar verme sürecinde yaşlı bireylerin daha az bilgi kullandığı, gençlerin konu hakkında farklı biçimlerde ve görece fazla bilgi edinmeye çalışarak daha sonra karar verdiğini belirten bazı çalışmalar da vardır. Karar verme öncesinde bilgi edinmeye dair bu farklılık yaş değişkeninden etkilenirken, başka faktörlerin de bu sürece etki edebileceği belirtilmiştir (Mata ve Nunes, 2010). Yapılan bir çalışmada açıklamaya dayalı bir görevde yaşlı yetişkinlerin gençlere kıyasla daha az bilgi kullandığı belirlenmiştir. Açıklamaya dayalı karar süreçlerindeki farklılıklar bilişsel

süreçlerin yaşlanma kaynaklı bozulmalardan etkilenmesi ile açıklanmıştır. Ancak deneyime dayalı testlerde karar verme sürecinde yaşın bir etkisi olmadığı bulunmuştur (Huang, Wood, Berger ve Hanoch, 2015). Deneyime dayalı karar verme sürecinde duygusal yeteneklerin yaşlanma kaynaklı bozulmaması karar sürecinde bir etkisinin olmadığını gösterir (Huang, Wood, Berger ve Hanoch, 2015; Peters, Dieckmann ve Weller, 2011). Urgancı ve Gürkan (2019)'ın çalışmasında genç bireylerin kaygı düzeyi azaldıkça karar verme becerilerinin arttığı belirlenmiştir. Işık ve Cengiz (2018) tarafından yapılan çalışmada dikkatli karar verme, Kaçınan ve Panik karar verme stillerinde yaş açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu tez çalışmasında Durumluk Kaygının tüm yaş gruplarında Erteleyici ve Panik karar verme stillerinde farklılığa sebep olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar kaygı düzeyi azaldıkça bireylerin karar verirken daha fazla Panikleyip ertelemeye meyilli olduğu şeklinde yorumlanabilir. Sürekli Kaygının karar stilleri üzerindeki sonuçları incelendiğinde 35-75 yaş grubunda kaygı düzeyinin artması ya da azalmasıyla dikkatli karar verme stilinin kullanılmasında yaş değişkeninin bir etkisi olmadığı belirlenmiştir. Bu çalışmada diğer yaş kategorilerinde karar verme stillerinde ise Sürekli Kaygı düzeylerine göre farklılık olduğu gözlemlenmiştir. Bu kategorilerde kaygı arttıkça Karar Vermede Öz Saygı ve dikkatli karar verme puanları artarken; kaygı azaldıkça Kaçınan, Erteleyici ve Panik karar verme stillerinin puanları artmıştır. Tüm gruplarda dikkatli karar verme stilinden elde edilen puanın ortalamasının altında kaldığı görülmüştür. Bütün yaş kategorilerinde sürekli olarak kaygı deneyimleyen bireylerin, Karar Vermede Öz Saygı açısından yüksek puanlar aldıkları belirlenmiştir.

Genel Öz Yeterlilik algısının karar verme stilleri üzerine etkisi incelendiğinde ileri yaş grubunda Genel Öz Yeterlilik algısının Erteleyici karar verme stili üzerinde bir etkisi olmadığı belirlenmiştir. Karahüseyinoğlu ve Düşükcan (2015) tarafından yapılan bir çalışmada Karar Vermede Öz Saygı ve karar verme stilleri yaş faktörüyle ilişkili bulunmamıştır. Genel Öz Yeterlilik ölçeğinin adaptasyon çalışmasında ise Genel Öz Yeterlilik algısının yaş ile ilişkisi olduğu ve yaş ilerledikçe arttığı belirlenmiştir. Ancak uluslararası çalışmalarda böyle bir ilişki bulunamadığı da belirtilmiştir (Aypay, 2010). Aypay'ın yaptığı bu çalışmada Genel

Öz Yeterlilik algısının öz saygıyla ilişkili olduğu belirtilmiştir. Bu tez çalışmasında elde edilen bulgular Genel Öz Yeterlilik ve Karar Vermede Öz Saygının negatif bir korelasyonu olduğu bulunmuştur. Genel Öz Yeterlilik algısı azaldıkça bireylerin daha dikkatli karar vermek için çabaladıkları ve verdikleri karara daha fazla saygı duydukları şeklinde bir yorum yapmak mümkündür.

Literatürde bulunan bazı çalışmalarda medeni durumun karar verme tarzını etkilediği ifade edilmiştir (Alver, Ada ve Çakıcı, 2006; Sadedemir, 2016). Ancak Kural (2013) çalışmasında medeni durum gruplarında karar verme stilleri açısından bir farklılık olmadığı bununla birlikte Karar Vermede Öz Saygı puanının evli bireylerde bekarlara göre daha fazla olduğu açıklanmıştır. Medeni durum, kişilerin karar verme sürecini etkileyen faktörlerden biri olabilir. Bu çalışmada medeni durumla ilgili yapılan analizlerde kaygı düzeyinin farklılaşmasının kararı nasıl etkilediğine bakılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; evli grupta Durumluk Kaygının dikkatli ve Kaçınan karar verme stilleri üzerinde bir etkisi olmadığı belirlenmiştir. Ancak bekar grupta Durumluk Kaygı düzeyinin bütün karar verme stillerinde anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Sürekli Kaygı açısından karar verme stilleri incelendiğinde bekar ve evli gruplarda benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Kaygı düzeyi arttıkça Karar Vermede Öz Saygı artmıştır ve dikkatli karar verme stili tercih edilmiştir. Kaygı düzeyi arttıkça bireylerin seçenekler üzerine düşünmek için daha fazla efor sarf etmeye ve yanlış bir karar almamak için seçenekleri daha dikkatli incelemeye çalıştıkları düşünülebilir. Süreç sonunda verilen karara dair öz saygının daha yüksek olmasının bununla paralel olması beklenebilir.

Karar verme stillerine etkisi olabileceği düşünülen bir diğer faktör çalışma durumudur. Kumar ve Maral (2015)'in çalışmalarından elde ettiği sonuçlara göre çalışma durumunun kadınların karar verme süreçleri üzerinde etkisi vardır. Çalışmayan kadınların karar verme süreçlerinde yeterince aktif olmadığı ve eşlerinin aldıkları kararları uyguladıkları sonucuna varılmıştır. Akpınar ve Akpınar (2017) çalışmasında annenin çalışma durumunun üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri üzerinde etkisi olduğu belirtilmiştir. Bu tez çalışmasının sonuçlarında çalışan grupta Durumluk Kaygı düzeyleri ile karar verme stilleri arasında bazı farklılıklar tespit edilmiştir. Kaygı düzeyinin dikkatli karar verme stilinin kullanımını

etkilemediği belirlenmiştir. Kaygı arttıkça Karar Vermede Öz Saygı puanı artmıştır. Ancak, kaygı azaldıkça Erteleyici, Kaçınan ve Panik stillerinin kullanımı artmıştır. Çalışmayan grupta da Durumluk Kaygı ve karar verme stillerinde aynı sonuçlar elde edilmiştir. Sürekli Kaygı açısından karar verme stilleri incelendiğinde çalışan grupta dikkatli karar verme stilinde farklılık olduğu belirlenmiştir. Kaygı arttıkça dikkatli karar verme stilinin kullanımının arttığı belirlenmiştir. Çalışmayan grupta ise böyle bir farklılığa rastlanmamıştır.

Genel Öz Yeterlilik algısının çalışan ve çalışmayan gruplarda karar verme stillerine etkisi incelendiğinde benzer sonuçlar elde edilmiştir. Her iki grupta Genel Öz Yeterlilik düştükçe Karar Vermede Öz Saygı ve dikkatli karar verme puanı artmıştır. Genel Öz Yeterlilik algısı arttıkça Kaçınan, Erteleyici ve Panik karar verme puanları artmıştır. Literatürde bu konuda herhangi bir çalışma bulunamamıştır.

Sosyo-demografik faktörlerin kişinin fikirleri, duygu ve düşünceleri üzerinde etkisi olduğu bilinmektedir. Stresle başa çıkmak için erişebileceği kaynakları olan bireyler daha az kaygı deneyimler (Morales, 2012). Karar verirken başkalarına danışmayı tercih eden ve böylece kararı erteleyen bireylerin daha geniş bir sosyal çevreye sahip olmaları iki yönlü bir ilişkidir. Dışadönük olan ve destekleyici bir sosyal çevreye sahip olan bireylerin tavsiye istemeye daha meyilli olduğu belirtilmiştir (Bavolar ve Baikova-Sleskova, 2020). Eğitim düzeyine göre Durumluk Kaygının karar verme üzerindeki etkisi incelendiğinde tüm kategorilerde benzer sonuçlar elde edilmiştir. Kaygı düzeyi düşük olan bireylerin karar verirken Kaçınan, Erteleyici ve Panik stilini daha fazla kullandığı belirlenmiştir. Eğitim grupları incelendiğinde Durumluk Kaygının karar verme üzerinde bir etkisi olmadığı belirlenmiştir. Sürekli Kaygının ise lise ve altı eğitim grubunda hem dikkatli hem de Kaçınan karar verme stilleri üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Lise ve üstü eğitim grubunda ortalamanın üstünde Sürekli Kaygı deneyimleyen bireylerin daha dikkatli karar verdiği yorumunu yapmak mümkündür. Bu çalışmada kaygı düzeyinin lise ve üstü eğitim görmüş kişilerde dikkatli karar vermeyi etkilemesi, kaygılandıkları zamanlarda bu bireylerin daha fazla seçenekleri irdelemesi, karar verme sürecine daha fazla önem verdikleri şeklinde açıklanabilir. Çavuş ve Biçer (2016)'in çalışmasında eğitim seviyesine bağlı olarak karar verme stillerinde

farklılıklar bulunmuştur. Yapılan diğer çalışmalarda ise öğrenim durumu ile karar verme stilleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Işık ve Cengiz, 2018; Brand ve Schiebener, 2013). Kural (2013)'ın çalışmasından elde edilen bulgulara göre ise eğitim durumuna göre karar verme stillerinde bir farklılık olmadığı ancak eğitim seviyesi arttıkça katılımcıların Karar Vermede Öz Saygı ve dikkatli karar verme puanlarının yükseldiği belirtilmiştir.

Genel Öz Yeterlilik depresif duygudurum ve anksiyete ile ilişkilidir. Genel Öz Yeterlilik inançları bireyin hayatta karşılaşılabileceği olaylara verdiği duygusal tepkileri etkiler. Karşılaştıkları bir durumla başa çıkamayacağını düşünen Genel Öz Yeterlilik algısı düşük olan bireyler daha fazla kaygılanırlar (Maddux ve Lewis, 1995). Genel Öz Yeterlilik algısının duygudurum üzerindeki bu etkisi karar verme süreçlerini de etkileyebilir. Bu çalışmada lise ve altı eğitim grubunda öz yeterliliğin Kaçınan ve Erteleyici karar verme stillerinde bir farklılık yaratmadığı belirlenmiştir. Lise ve üstü eğitim grubunda ise Genel Öz Yeterlilik arttıkça bireylerin daha Kaçınan ve Erteleyici karar verdikleri belirlenmiştir. Her iki grupta Genel Öz Yeterlilik algısı yükseldikçe Karar Vermede Öz Saygı ve dikkatli karar verme stili puanları düşmüştür. Ayrıca Panik karar verme stilini kullanan bireylerin Genel Öz Yeterlilik algısının daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Yöneticilerin karar verme süreçlerinin incelendiği bir çalışmada, karar verme sürecini etkileyen birçok faktör olduğu belirlenmiştir. Bu faktörlerden bazıları kültür, duygular, kişilik özellikleri ve sosyoekonomik yapıdır (Büyüksan, Özkara ve Özdemir, 2016). Akpınar ve Akpınar (2017) tarafından yapılan bir çalışmada gelir durumunun Karar Vermede Öz Saygı üzerinde bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Ancak üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada Karar Vermede Öz Saygı düzeyinin gelir düzeyine göre anlamlı bir biçimde farklılaştığı belirlenmiştir (Tatlıhoğlu, 2010). Bu tez çalışmasında ekonomik düzeyin karar verme üzerindeki etkisine bakıldığında ekonomik durumunun kötü veya iyi olduğunu belirten katılımcıların kaygı düzeylerinin dikkatli karar verme stilinde bir etkisi olmadığı belirlenmiştir. Ancak diğer karar verme stillerinde ekonomik durum grupları arasında fark bulunmuştur. Ortalamalara bakıldığında ekonomik durumdan bağımsız bir şekilde bireylerin dikkatli karar verme stilinde düşük puan aldığı yorumunu yapmak

mümkündür. Ancak ekonomik durumunun orta olduğunu belirten bireylerin kaygı düzeyi arttıkça dikkatli karar verme stilini kullandıkları söylenebilir. Ekonomik duruma göre ayrılan gruplarda katılımcıların kaygı düzeyi azaldıkça Kaçınan, Erteleyici ve Panik stillerinde karar vermeye yöneldikleri söylenebilir.

Genel Öz Yeterliliğin ekonomik durum gruplarında karar verme üzerine etkisi incelendiğinde dikkatli karar verme puanının tüm gruplarda düşük olduğu ve ekonomik durumunun kötü olduğunu belirten grupta Genel Öz Yeterliliğin dikkatli karar verme stili üzerinde bir etkisi olmadığı belirlenmiştir. Genel Öz Yeterlilik algısı yüksek olan bireylerin tüm ekonomik durum gruplarında karar verirken Kaçınan, Erteleyici ve Panik stillerini daha fazla kullandıkları yorumu yapılabilir. Genel Öz Yeterlilik algısı düşük olan bireylerin ise Karar Vermede Öz Saygısının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

415 kişinin katıldığı bu çalışmada, karar verme stilleri anksiyete ve genel Öz Yeterlilik açısından incelenmiştir. Elde edilen verilerle yapılan istatistiksel analizlerin sonucunda karar verme stillerinin kaygı ve Genel Öz Yeterlilik algısından etkilendiği ve bazı demografik değişkenlere göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Karar verme süreçlerine kültürel faktörlerin etkisi olduğu literatürde belirtilmiştir. Bu çalışmada belirlenen tüm örneklemin dikkatli karar verme stilini kullanımı puanının düşük olması kültürel bir farklılıktan kaynaklanıyor olabilir.

Kaygı düzeyi ile bireyin var olan sosyal desteği arasındaki ilişki göz önünde bulundurulunca, kaygı azaldıkça bireyin karar verirken erteleyici, kaçınan ve panik stillerini kullanması başka insanlardan destek almak bilgi almak kendi yerine karar verebilecek deneyimli insanlara yönelmek gibi durumlarla ilişkilendirilebilir. Bu çalışmanın sonucunda kaygı düzeyi arttıkça karar Vermede öz saygının arttığı belirlenmiştir. Karar vermede öz saygıda bu değişime sebep olan faktörlerin ne olabileceğine dair literatürde bir açıklama bulunamamıştır. Uluslararası literatürde kaçınan karar verme eğilimindeki bireylerin sadece karar eyleminde değil, yaşamın diğer alanlarından da kaçındıkları; kişinin kendi kaynaklarını ve sosyal kaynaklarını daha az kullanması sebebiyle olumsuz bir davranış olarak nitelendirilmiştir. Bu çalışmada ise kaygı azaldıkça bireylerin erteleme kaçınma gibi davranışlar sergilemesi kültürün bir etkisi olarak değerlendirilebilir. Ancak kaygı düzeyi arttıkça dikkatli karar verme stilinin kullanılması bireyler kaygılandıkça uyarılmışlık düzeylerinin artmasıyla ilişkilendirilmiştir.

Bu çalışmada Durumluk Kaygı ve Sürekli Kaygının karar verme üzerine etkisine bakılmıştır. Veriler anket yöntemiyle katılımcıların öz bildirimlerinden elde edilmiştir. Durumluk kaygının karar verme üzerine etkisi genel bir karar verme

ölçeğinden elde edilen bilgilerle analiz edildiği için sonuçların yeterince aydınlatıcı olmadığı düşünülebilir. İleride yapılacak çalışmalarda deneysel bir yöntem ile kaygı düzeyinin karar verme stilleri üzerindeki etkisi incelenebilir. Analiz için oluşturulan gruplarda varyansların homojen dağılmaması bu çalışmanın sınırlılıklarından biridir bu sebeple Genel Öz Yeterlilik ve kaygının karar verme stilleri üzerinde ortak bir etkisi olup olmadığı incelenememiştir. Daha sonra yapılacak çalışmalarda katılımcı sayısı artırılarak iki değişkenin ortak etkisi incelenebilir.

Bu çalışmanın sonuçlarında Genel Öz Yeterlilik algısı arttıkça Karar Vermede Öz Saygının ve Dikkatli karar verme stilinin kullanımının artması beklenirken farklı sonuçlar elde edilmiştir. Genel Öz Yeterlilik arttıkça bireyler daha Kaçınan, Erteleyici ve Panik stillerini kullanmışlardır. Bu farklılık kültürel faktörlerin karar verme stillerinin kullanımı üzerindeki etkisiyle ilgili olabilir. Kişisel gelişim arttıkça bireyin Kaçınan karar verme stilini daha az kullanması beklenir. Genel Öz Yeterlilik arttıkça bireyin kendine ilişkin olumlu algısı artar böylece karar verirken daha öz güvenli olması beklenir. Ancak bu tez çalışmasında Genel Öz Yeterlilik arttıkça bireyler karar verirken daha Kaçınan, Erteleyici ve Panik stillerini tercih etmişlerdir. Bu farklılığın sebebi inançlar, yaşam biçimi, ailenin yetiştirme tarzı ve kültürel çevre olabilir. Bu tez çalışmasında beklenen sonuçlardan biri Genel Öz Yeterliliği yüksek olan bireylerin daha dikkatli karar vermeleri ve verdikleri karara saygı duymaları olarak belirlenmiştir. Genel Öz Yeterlilik arttıkça dikkatli karar verme stilinde puanlar düşmüştür. Genel Öz Yeterlilik algısı yüksek olan bireylerin verdikleri kararların sonuçlarına ilişkin değerlendirmeye sevk edilmesi, bu kararların olumlu ve olumsuz sonuçlarını görmeleri belki karar vermede öz saygı puanlarını arttırmaya ve dikkatli karar vermelerine yardımcı olabilir. Genel Öz Yeterlilik algısı düştüğünde bireyler daha dikkatli karar vermeye çalışıyor ve böylece verdikleri karara daha fazla saygı duyuyor olabilirler. Klinik anlamda bu sonuçlar kişinin kendine dair algısının düzeltilmesinde kullanılabilir. Verdiklerin kararların sonuçlarından yola çıkarak kişinin kendine ve yapabileceklerine ilişkin algısı olumlu bir biçimde yön değiştirebilir.

Klinik açıdan bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda bireylerin karar verme süreçlerinde etkisi olan faktörler değerlendirilerek meslek veya eş seçimi gibi önemli

kararlarda daha etkili ve verimli karar verebilmeleri için psikoeğitimin yararlı olabileceği düşünülebilir. Kaygı ve Genel Öz Yeterlilik ile ilişkili sorunları olan bireylerin, karar verme noktasında olumsuz etkiye sahip olan karar verme stilleri belirlenerek, belirli karar verme stillerini geliştirmeye yönelik müdahaleler klinik açıdan kullanışlı olabilir. Özellikle ergenlerde ve genç erişkinlerde bu çalışmanın sonuçlarının rehberlik ve hatalı kararlardan kaynaklanan kriz durumlarına yaklaşımda yararlı olabileceğini belirtmek gerekir.

KAYNAKÇA

- Adair, J.** (2007). *Decision making & problem solving strategies*. ABD: Kogan Page.
- Akpınar, S., & Akpınar, Ö.** (2017). Yüksekokullarda öğrenim gören öğrencilerin bazı değişkenler açısından problem çözme becerileri ve karar verme stillerinin incelenmesi. *Uluslararası Anadolu Spor Bilimleri Dergisi*, (3).
- Alver, B., Ada., & Çakıcı, D.** (2006). Okul yöneticilerinin karar verme stratejilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13).
- Amerikan Psikiyatri Birliği (2013). *DSM-5 Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. Washington: American Psychiatric Publishing.
- Ariely, D., & Zakay, D.** (2001). A timely account of the role of duration in decision making. *Acta Psychologica*, 108. 187-207.
- Arroba, T. Y.** (1978). Decision-making style as a function of occupational group, decision content and perceived importance. *Journal of Occupational Psychology*, 51, 219-226.
- Atılğan, D.** (2018). Beden eğitimi öğretmenleri ve antrenörlerin özgüven düzeyleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkisinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(4).
- Avşaroğlu, S., & Üre. Ö.** (2007). Üniversite öğrencilerinin karar Vermede özsaygı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerinin benlik saygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 85-100.
- Aypay, A.** (2010). The adaptation study of general self-efficacy (gse) scale to turkish. *Inonu University Journal Of The Faculty Of Education*, 11(2), 113-131.

- Bandura, A.** (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A.** (1989). Human agency in social cognitive theory. *American Psychological Association*, 44(9), 1175-1184.
- Bandura, A.** (1997). *Self-efficacy the exercise of control*. New York: Freeman.
- Bavolar, J., & Bacikova-Sleskova, M.** (2019). Decision-making styles and mental health-a person-oriented approach through clustering. *Behavioral Decision Making*, 33, 629-642.
- Bavolar, J., & Bacikova-Sleskova, M.** (2020). Psychological protective factors mediate the relationship between decision-making styles and mental health. *Current Psychology*, 39, 1277-1286.
- Bazerman, M. H., & Moore, D. A.** (2013). *Judgment in managerial decision making*. (8th ed.). ABD: John Wiley & Sons.
- Bensi, L., Giusberti, F., Nori, R., & Gambetti, E.** (2010). Individual differences and reasoning: A study on personality traits. *British Journal of Psychology*, 101, 545-562.
- Blau, A., & Hulse, W. C.** (1954). *Anxiety (actual) neuroses as a cause of behavior disorder in children*. American Psychological Association, 108-118.
- Brand, M., & Markowitsch, H. J.** (2010). Aging and decision-making: a neurocognitive perspective. *Gerontology*, 56, 319-324.
- Brand, M., & Schiebener, J.** (2013). Interactions of age and cognitive functions in predicting decision making under risky conditions over the life span. *Journal of Clinical and Experimental Neuropsychology*, 35(1), 9-23.
- Büyükaslan, H. D., Özkara, B., & Özdemir, Ş.** (2016). Kültürel değerlerin yöneticilerin karar verme stiline etkisi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 14(3).
- Çavuş, M. F., & Biçer, M.** (2016). Finans yöneticilerinin karar verme davranışları üzerine karşılaştırmalı bir araştırma. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), 45-63.

- Çobanoğlu, S.** (2017). *An experimental investigation of the effects of state & trait anxiety and self esteem on decision making*. Yüksek Lisans Tezi, Doğuş Üniversitesi, İstanbul.
- Das, T.K., & Teng, Bing-Sheng.** (1999). Cognitive biases and strategic decision processes: an integrative perspective. *Journal of Management Studies*, 36(6), 757-778.
- Dell'Orco, S. (Ed.).** (2018). *Decision-making and law: normative rationality or evolutive rationality?*. Portland: Sussex Academic.
- Deniz, M. E.** (2004). Üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı karar verme stilleri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(15), 23-35.
- Deniz, M. E.** (2011). An investigation of decision-making styles and the five-factor personality traits with respect to attachment styles. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 11(1), 105-113.
- Doya, K.** (2008). Modulators of decision making. *Nature Neuroscience*, 11(4), 410-416.
- Eraslan, M.** (2015). Üniversite spor bölümü öğrencilerinin atılganlık ve karar verme stillerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 214-223.
- Ertural, H.** (2019). *Üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygısının ve karar verme stillerinin üst biliş ve öğrenilmiş güçlülüğe göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Ferreira, C. R., & Silva, R. R.** (2016). The spielberger inventory like a tool for assess the trait and state anxiety. İçinde, A. Bradley, (Eds.), *Trait and state anxiety: assessment, predictors and outcomes*. New York: Nova.
- Fox, C. R., & See, K. E.** (2003). Belief and preference in decision under uncertainty. İçinde, D. Harman & L. Macchi, (Eds.), *Thinking: psychological perspectives on reasoning, judgment and decision making* (pp.273-314). John Wiley & Sons.

- Frey, R., Mata, R., & Hertwig, R.** (2015). The role of cognitive abilities in decisions from experience: age differences emerge as a function of choice set size. *Cognition*, 142(2015), 60-80.
- Gallagher, M. W.** (2012). Self-efficacy. İçinde, V. S. Ramachandran (Eds.), *Encyclopedia of human behavior* (2nd ed.). ABD: Elsevier.
- Gold, J. I., & Shadlen, M. N.** (2007). The neural basis of decision making. *Annual Review of Neuroscience*, 30, 535-574.
- Güçray, S. S.** (2005). A study of the decision-making behaviors of Turkish adolescents. *Pastoral Care*, 3, 34-44.
- Henninger, D. E., Madden, D. J., & Huettel, S.** (2010). Processing speed and memory mediate age-related differences in decision making. *Psychology and Aging*, 25(2), 262-270.
- Huang, Y., Wood, S., Berger, D., & Hanooh, Y.** (2013). Risky choice in younger versus older adults: affective context matters. *Judgment and Decision Making*, 8(2), 179-187.
- Huang, Y., Wood, S., Berger, D., & Hanooh, Y.** (2015). Age differences in experiential and deliberative processes in unambiguous and ambiguous decision making. *Psychology and Aging*, 30(3), 675-687.
- Işık, U., & Cengiz, R.** (2018). Doğa kulüplerine üye bireylerin zaman yönetimi ve karar verme stillerinin incelenmesi. *Spormetre*, 16(2), 25-35.
- Kahneman, D., & Tversky, A.** (1979). Prospect theory: an analysis of decision under risk. *Econometrica*, 47(2), 263-292.
- Karahüseyinoğlu, F., & Düşükcan, M.** (2015). Yöneticilerin öz saygı seviyeleri ve karar verme stillerinin yönetim üzerine etkileri; elazığ örneği. *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 85-105.
- Keren, G., & Bruin, W. B.** (2003). On the assessment of decision quality: considerations regarding utility, conflict, and accountability. İçinde, D. Harman & L. Macchi (Eds.), *Thinking: psychological perspectives on reasoning, judgment and decision making* (347-363). ABD: John Wiley & Sons.

- Köroğlu, E.** (2017). *Kaygılarımız korkularımız*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Korte, R. F.** (2003). Biases in decision making and implications for human resource development. *Advances in developing human resources*, 5(4), 440-457.
- Kring, A. M., Johnson, S. L., Davison, G. C., & Neale, J. M.** *Abnormal Psychology* (12 ed.). Berkeley: John Wiley and Sons.
- Kumar, V., & Maral, P.** (2015). Involvement in decision making process: role of non-working and working women. *Journal of Psychosocial Research*, 10(1), 73-82.
- Kural, B.** (2013). Dağcıların stresle başa çıkma tutumlarının karar vermede özsaygı ve karar verme stilleriyle ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Lee, M. D., Gluck, K.A., & Walsh, M. M.** (2019). Understanding the complexity of simple decisions: modeling multiple behaviors and switching strategies. *Decision*, 6(4), 335-368.
- Lee, W.** (1971). *Decision theory and human behavior*. Michigan: John Wiley and Sons.
- Luo, Y., Gu, R., Huang, Y., Li, X., Li, X., & Xie, X.** (2012). The impact of trait anxiety to cognitive function in erp studies. İçinde, Morales, A. S. (Eds.), *Trait anxiety*. New York: Nova.
- Lyles, M. A., & Thomas, H.** (1988). Strategic problem formulation: biases and assumptions embedded in alternative decision-making models. *Journal of Management Studies*, 25(2), 131-145.
- Maddux, J. E.** (1995). Self-efficacy theory an introduction. İçinde, J. E. Maddux (ed.), *Self-efficacy, adaptation, and adjustment: theory, research, and application*. New York: Plenum.
- Maddux, J. M., & Lewis, J.** (1995). Self-efficacy and adjustment basic principles and issues. İçinde, J. E. Maddux, (Eds.), *Self-efficacy, adaptation, and adjustment: theory, research, and application*. New York: Plenum.

- Mann, L.** (1971). *Studies in curriculum decision making: a conflict theory approach* (Rapor No 9-A-065). Boston: Harvard Üniversitesi.
- Mann, L., Burnett, P., Radford, M., & Ford, S.** (1997). The Melbourne decision making questionnaire: an instrument for measuring patterns for coping with decisional conflict. *Journal of Behavioral Decision Making*, 10, 1-19.
- Mann, L., Radford, M., Burnett, P., Ford, S., Bond, M., Leung, K., Vaughan, G., & Yang, K.-S.** (1998). Cross-cultural differences in self-reported decision-making style and confidence. *International Journal of Psychology*, 33(5), 325-335.
- March, J. G.** (1991). How decisions happen in organizations. *Human Computer Interaction*, 6, 95-117.
- March, J. G., & Shapira, Z.** (1987). Managerial perspectives on risk and risk taking. *Management Science*, 33(11), 1404-1418.
- Mata, R., & Nunes, L.** (2010). When less is enough: cognitive aging, information search and decision quality in consumer choice. *Psychology and Aging*, 25(2), 289-298.
- Morales, A. S.** (2012). *Psychology of emotions, motivations, and actions: trait anxiety*. New York: Nova Science Publishers.
- Nas, S.** (2010). Karar verme stillerine bilimsel yaklaşımlar. *Denizcilik Fakültesi Dergisi*, 2(2).
- Öner, N., & Le Compte, A.** (1983) *Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı*. İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Öztürk, M. O., & Uluşahin, A.** (2016). *Ruh sağlığı ve bozuklukları*. Ankara: Nobel Tıp.
- Paul, R., & Elder, L.** (2013). Kararlar alın ve problemleri çözün. İçinde, *Kritik düşünce: yaşamınızın ve öğrenmenizin sorumluluğunu üstlenmek için araçlar*. (A. E. Aslan, G. Sart, Çev). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Payne, J. W.** (1982). Contingent decision behavior. *Psychological Bulletin*, 92(2), 382-402.

- Peters, E., Dieckmann, N. F., & Weller, J.** (2011). Age differences in complex decision making. İçinde, Schaie, K. W., & Willis, S. L. (Eds.), *Handbook of the psychology of aging*, (pp.133-151). Boston:Academic Press.
- Phillips, W. J., Fletcher, J. M., Marks, A. D., & Hine, D. W.** (2016). Thinking styles and decision making: a meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 142, 260-290.
- Pleskac, T. J.** (2015). Learning models in decision making. İçinde, G. Keren, & G. Wu. (Eds.), *The wiley blackwell handbook of judgment and decision-making volume 2*, (pp.629-657). ABD: John Wiley & Sons.
- Plous, S.** (1993). *The Psychology of Judgment and Decision Making*, New York: McGraw-Hill.
- Raglin, J. S.** (2004). Anxiety and optimal athletic performance. İçinde, Spielberger, C. (Eds.), *Encyclopedia of applied psychology*, ABD: Academic.
- Reid, H.** (2015). Causal thinking in judgments. İçinde, G. Keren, & G. Wu. (Eds.), *The wiley blackwell handbook of judgment and decision-making volume 2*, (pp.590-628). ABD: John Wiley & Sons.
- Sadedemir, H.** (2016). *Evli olan ve olmayan bireylerde karar verme stratejisinin psikolojik dayanıklılık üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Samanez-Larkin, G. R., & Knutson, B.** (2015). Decision making in the ageing brain: changes in affective and motivational circuits. *Nature Reviews Neuroscience*, 1-12.
- Sanz de Acedo Lizarraga, M. L., Sanz de Acedo Baquedana, M. T., & Cardelle-Elawar, M.** (2007). Factors that affect decision making: gender and age differences. *International Journal of Psychology and Psychological Therapy*, 7(3), 381-391.
- Sarıdede, .** (2018). *voleybol hakemlerinin zyeterlik düzeyleri ve karar verme becerilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.

- Schwarzer, R., & Jerusalem, M.** (1995). Generalized Self-Efficacy scale. İçinde, J. Weinman, S. Wright, & M. Johnston, Measures in health psychology: A user's portfolio. Causal and control beliefs (pp.35- 37). Windsor, England: NFER-NELSON.
- Siebert, J., Kunz, R., & Rolf, P.** (2020). Effects of proactive decision making on life satisfaction. *European Journal of Operational Research*, 280, 1171-1187.
- Smith, E. E., & Kosslyn, S. M.** (2007). The Nature of a decision. İçinde, *Cognitive psychology mind and brain*, 365-410. New Jersey: Pearson Education.
- Soane, E., Schubert, I., Lunn, R., & Pollard, S.** (2015). The relationship between information processing style and information seeking, and its moderation by affect and perceived usefulness: analysis vs. procrastination. *Personality and Individual Differences*, 72, 72-78.
- Starcke, K., & Brand, M.** (2016). Effects of stress on decisions under uncertainty: a meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 142(9), 909-933.
- Tantan Ulu, Ő., & Yaka, B.** (2020). Kaygı, belirsizliğe tahammülsüzlük ve karar verme arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Ege EĞitim Dergisi*, 21(1), 89-100.
- Taşdelen, A.** (2001). Öğretmen adaylarının bazı psiko sosyal değişkenlere göre karar verme stilleri. *Pamukkale Üniversitesi EĞitim Fakültesi Dergisi*, 10, 40-52.
- Tatlıhoğlu, K.** (2010). *Farklı öz-anlayış düzeylerine ssahip üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı, karar verme stilleri ve kişilik özelliklerinin değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Thompkins, M. A.** (2013). Anxiety and avoidance: a universal treatment for anxiety, panic, and fear. Oakland: New Harbinger.
- Titrek, O., Konak, H., & Titrek, A.** (2013). Öğretmen adaylarının özbilinç düzeyi ile özsaygı ve karar verme stilleri arasındaki ilişki. *Ulusal Lisansüstü EĞitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 6(2), 76-84.
- Tompkins, M. A.** (2013). *Anxiety and avoidance: a universal treatment for anxiety, panic and fear*. Oakland: New Harbinger Publications.

- Ulaş, H. A., Epçaçan, C., Epçaçan, C., & Koçak, B.** (2015). Öğretmen adaylarının karar vermede özsaygı düzeyi ve karar verme stillerinin incelenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish*, 10(3), 1031-1052.
- Urgancı, S., & Gürgan, U.** (2019). Gençlerde karar verme becerileri ile akademik öz-yeterlik arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(6) 243-262.
- White, C. N., Skokin, K., Carlos, B., & Weaver, A.** (2015). Using decision models to decompose anxiety-related bias in threat classification. *Emotion*, 16(2), 196-207.
- Williams, S. L.** (1995). Self-efficacy, anxiety, and phobic disorders. İçinde, J. E. Maddux, (Eds.), *Self-efficacy, adaptation, and adjustment: theory, research, and application*. New York: Plenum.

